

Carmen IORDĂCHESCU

Luminița MINCĂ

SĂ DEZLEGĂM TAINELE TEXTELOR LITERARE

Clasa a III-a

Copertă și ilustrații: Giorgian Gînguț

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

IORDĂCHESCU, CARMEN

Să dezlegăm tainele textelor literare : clasa a III-a / Carmen Iordăchescu, Luminița Mincă. - Pitești : Carminis Educațional, 2021
160 p.; il.; 26 cm

ISBN 978-973-123-411-3

I. Mincă, Luminița

37

Copyright © Editura CARMINIS

Redactori: **Anastasia Budișteanu, Carmen Trandafirescu**

Tehnoredactori: **Mina Suditu, Marina Zamfir**

Corectură: **autoarele**

Revizie: **Diana Marineci**

Tehnoredactare computerizată: Editura CARMINIS

Tiparul executat la **SC BOOKART PRINTING SRL București**

Comenzile se primesc la tel./fax: 0248 253 022, 0248 252 467

e-mail: editura_carminis@yahoo.com

sau pe adresa:

Editura CARMINIS

str. Exercițiu, bl. D 22, sc. B, ap. 1

cod 110242, Pitești, jud. Argeș

www.carminis.ro

ISBN 978-973-123-411-3

CUPRINS

I. DE CE NE PLACE LA ȘCOALĂ?

<i>Prima zi de școală, după Cezar Petrescu</i>	5
<i>La școală, dar nu rămânem acolo, după Marin Sorescu</i>	9
<i>În clasă, după Andrew Clements</i>	12
Recapitulare/Evaluare	16

II. CE ȘTIM DESPRE CĂRȚI

<i>Matilda, după Roald Dahl</i>	19
<i>În bibliotecă (fragment), de Ana Blandiana</i>	23
<i>Povestea unei cărți</i>	26
Recapitulare	31

III. DE UNDE VINE TOAMNA?

<i>Casa păpușii, după Titel Constantinescu</i>	33
<i>Balada unui greier mic, de George Topîrceanu</i>	38
Recapitulare	41

IV. CÂND MERGEM LA COLINDAT?

<i>Când Moș Crăciun a căzut din cer, după Cornelia Funke</i>	44
<i>În Ajunul Anului Nou, după Fănuș Neagu</i>	48
<i>Colinde, colinde, de Mihai Eminescu</i>	51
Recapitulare	53

V. CUM ARATĂ IARNA?

<i>Săniuța, după Claudia Groza</i>	57
<i>Omul de zăpadă, după Hans Christian Andersen</i>	61
Recapitulare	65
Recapitulare semestrială (1)	69

VI. SPRE CE TĂRÂMURI NE AVENTURĂM?

<i>Jim Năsturel și Lukas, mecanicul de locomotivă, după Michael Ende</i>	73
<i>George și cheia secretă a Universului, după Lucy și Stephen Hawking</i>	77
<i>Emil și trenul spre Berlin, după Erich Kästner</i>	83
Recapitulare	88

VII. CARE E ALAIUL PRIMĂVERII?

<i>Legenda ghiocelului, după o poveste populară</i>	92
<i>De unde a apărut prima sămânță?, de dr. Karen James</i>	97
Recapitulare	101

VIII. DE CE AȘ VREA SĂ RĂMÂN COPIL?

<i>Hoțul</i> , după Tudor Arghezi	104
<i>La Medeleni</i> , după Ionel Teodoreanu	110
Recapitulare	114

IX. CUM GÂNDESC? CE SIMT? CUM MĂ COMPORT?

<i>Dărnicie</i> , după Mircea Sântimbreanu	117
<i>Fetița care l-a luat pe Nu în brațe</i> , după Octav Pancu-Iași	123
Recapitulare	128

X. CE PRIETENI NECUVÂNTĂTORI AM?

<i>Tomii</i> , după Adrian Oprescu	131
<i>Povestea melcului fără casă</i> , după Adina Popescu	134
Recapitulare	138

XI. CINE VINE ODATĂ CU VARA?

<i>Pădurea fermecată</i> , după Enid Blyton	141
<i>Cum creează scriitorii personajele din cărți</i> , după Jacqueline Wilson	145
<i>Vară</i> , de Otilia Cazimir	148
Recapitulare finală (1)	152
Recapitulare finală (2)	155
Recapitulare finală (3)	157

I. DE CE NE PLACE LA ȘCOALĂ?

Prima zi de școală

după Cezar Petrescu

• Înțelegerea textului •

1

Încercuiește răspunsurile corecte.

- Autorul textului este:
  - George Coșbuc;
  - Ion Creangă;
  - Cezar Petrescu.
- Timpul acțiunii:
  - ultima zi de școală;
  - o zi oarecare;
  - prima zi de școală.
- Locul întâmplării:
  - oraș;
  - cartier;
  - comună.
- Personajele întâmplării sunt:
  - învățătorul;
  - directorul;
  - Culiță;
  - elevii.
- Elevii erau:
  - atenți;
  - curioși;
  - neastâmpărați;
  - timizi.
- Învățătorul era:
  - bătrân;
  - tânăr;
  - de vârstă mijlocie.

2

Completează enunțurile, apoi adaugă argumentele potrivite extrase din lecție.

Model: Clopoțelul a sunat, *deoarece* este prima zi de școală.

Învățătorul era _____, *fiindcă* era _____.

În clasă se afla un număr de _____ de elevi, *pentru că* _____.

Copiii îl așteptau _____ pe învățător, *deoarece* _____.

Culiță privea _____, *întrucât* era _____.

Sala de clasă era _____ și _____, *fiindcă* _____.

3

Unește corespunzător, apoi scrie numele complet al elevului.

- nume
- prenume
- inițiala tatălui
- Gh.
- Colțun
- Nicolae

4

Scrie numele tău complet.

5

Barează explicația incorectă.

▶ cuprinde cu ochii	● observă	● ~~privește de sus~~	● vede
▶ sfios	● timid	● rușinos	● neîncrezător
▶ fire	● fel de a vorbi	● caracter	● temperament
▶ a pătrunde firea	● a înțelege	● a nota	● a cunoaște
▶ înfățișare	● aspect	● chip	● fel de a se îmbrăca
▶ răsunset	● ecou	● impresie	● contribuție
▶ a scoate la lumină	● a dezvălui	● a instrui	● a elimina
▶ cu fidelitate	● cu exactitate	● cu prietenie	● întocmai

6

Alege răspunsurile potrivite, apoi argumentează.

☆ În clasă erau înghesuiți mulți elevi, deoarece:

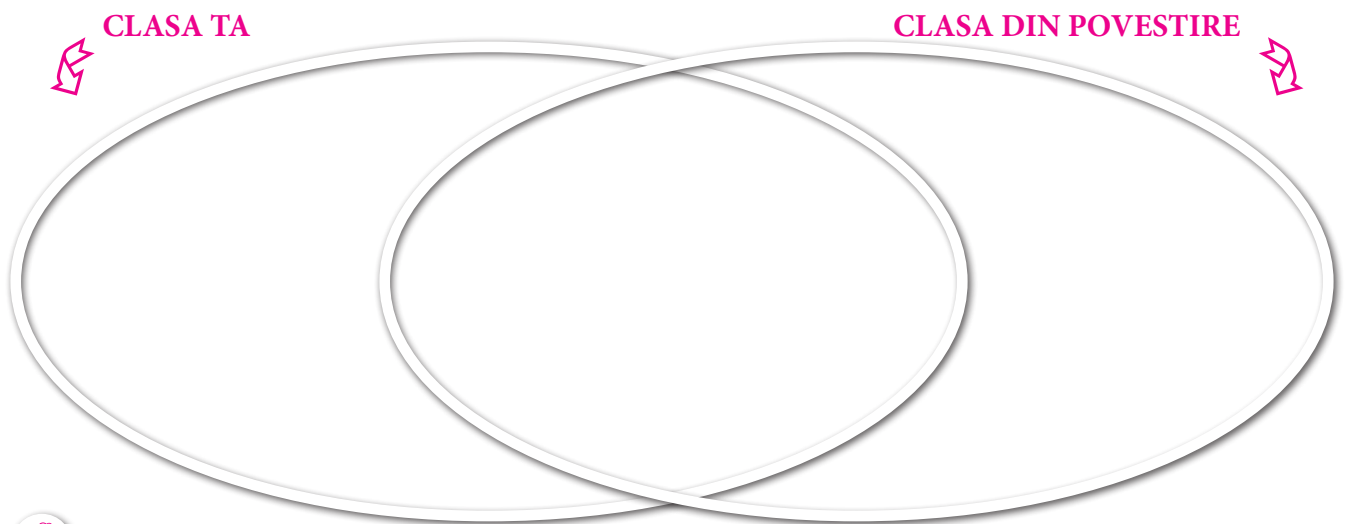
- erau copii din toate clasele primare;
- exista un singur învățător pentru toate clasele;
- doar în prima zi de școală se adunau toate clasele într-o singură sală;
- școala din sat avea doar o sală în care se puteau desfășura activități.

☆ Se vedea că învățătorului îi plăceau mult copiii, deoarece:

- le vorbea cu blândețe;
- îi privea cu înțelegere;
- se purta frumos cu ei;
- încerca să-i cunoască pe toți și să-i poată învăța multe lucruri.

7

Completează diagrama cu asemănările și deosebirile dintre clasa ta și clasa din povestire, în prima zi de școală.

8

Spune-ți părerea!

- ☺ Ce aveau de câștigat copiii urmând învățăturile domnului Nicolae Apostol?
- ☺ Ce îți poate dărui ție învățătura?

9

Fă portretul învățătorului Nicolae Apostol, completând enunțurile.

Nicolae Apostol este un _____ învățător. El intră _____ în clasă. Dânsul iubește _____. Aceștia îl așteaptă în clasă _____. Copiii stau _____ în băncile vechi de lemn. Tânărul dascăl le vorbește cu _____ și se poartă _____ cu copiii. Îi învață și îi încurajează să se _____.

10

Fii creativ! Realizează și tu, în 6-8 propoziții, portretul învățătoarei tale/învățătorului tău.

11

Prezintă-l mamei tale pe noul tău coleg de clasă, care ți-a devenit și coleg de bancă.

Comunicare

– Mamă, vreau să ți-l prezint pe Victor. Este noul nostru coleg de clasă.

Și vom sta în aceeași bancă.

– Mă bucur să te cunosc. De unde te-ai mutat?

– .....

– Ai mulți prieteni acolo?

– .....

– Unde locuiești acum?

– Mamă, chiar în blocul alăturat, ...

Joc de rol

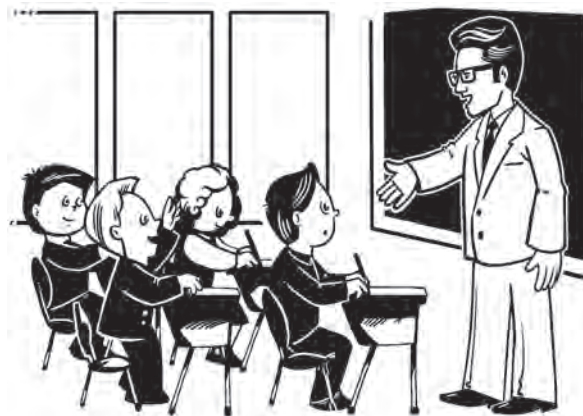
• Elemente de limba română, vocabular și exprimare corectă •

1

Realizează corespondența dintre cuvintele cu același înțeles.

încăpere ○
 progres ○
 scundă ○
 încremenit ○
 rușinos ○
 șoptit ○
 glas ○
 a dojeni ○
 a rosti ○
 cinste ○

○ joasă, puțin înaltă
 ○ a certa, a mustra
 ○ sfios, timid
 ○ voce, grai
 ○ sală, odaie
 ○ înlemnit, neclintit
 ○ a spune, a zice
 ○ evoluție, dezvoltare
 ○ onoare, prețuire
 ○ murmurat, încet

2

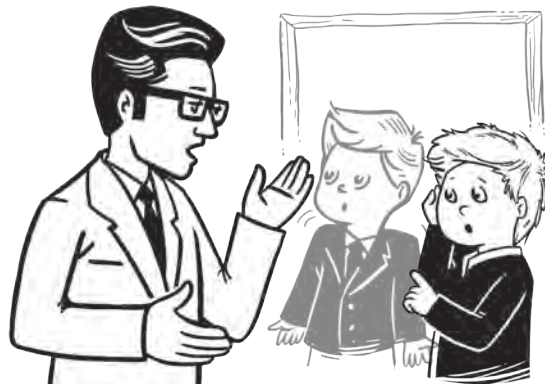
Scrie cuvintele cu sens opus celor date.

- ❖ tânăr ≠ _____
- ❖ sever ≠ _____
- ❖ scund ≠ _____
- ❖ șoptit ≠ _____
- ❖ timid ≠ _____
- ❖ întunecoasă ≠ _____
- ❖ a răspunde ≠ _____
- ❖ a se apropia ≠ _____
- ❖ progres ≠ _____
- ❖ a deosebi ≠ _____

3

Completează folosind cuvinte din text.

- ❖ _____ învățător.
  - ❖ băncile _____
  - ❖ încăpere _____
- și _____
- ❖ suflute _____
  - ❖ băiat _____
  - ❖ ochi _____
  - ❖ liniște _____

4

Formulează enunțuri folosind sensurile diferite ale cuvintelor: „zi“, „ochi“, „nouă“, „dar“.

5

Alcătuiește familia cuvântului „a învăța“.

6

Scrie ghilimelele acolo unde se impune.

- a) Atenție la scrierea cuvintelor ființă și așază!
- b) Nu e deloc ușor să scrii cărți pentru copii, afirma autorul Roald Dahl.
- c) Elevilor clasei a treia li s-a recomandat să citească

Momente și schițe de Ion Luca Caragiale și *Când stăpânul nu-i acasă* de Emil Gârleanu.

d) Stă, se gândește și pe dată-i vine-n minte: O să mă duc degrabă la măicuța. Ea nu-i așa de rea ca tata. Și o să-i cer un galben. (*Banul muncit*, Alexandru Mitru)

7

Completează cu forma potrivită: *într-o, într-un, dintr-o, dintr-un, printr-o, printr-un.*

_____ zi, buburuza a pornit la drum cu albina. _____ coșuleț aveau câteva mere. _____ nor au început să cadă câteva picături de ploaie. S-au adăpostit _____ scorbura de copac. Deodată, _____ poiană au auzit un țipăt. _____ minune a ieșit soarele. _____ târziu s-au îndreptat către poiană. Trecând _____ desigur adânc, s-au rătăcit.

La școală, dar nu rămânem acolo

după Marin Sorescu

• Înțelegerea textului •

1

Încercuiește răspunsurile potrivite:

• *Textul este:*

- a) nonliterar;
- b) literar;
- c) în proză.

• *Scriitorul se adresează:*

- a) părinților;
- b) copiilor de grădiniță;
- c) elevilor de clasa I;
- d) elevilor mai mari.

• *Acesta prezintă:*

- a) o vizită reală la școală;
- b) o călătorie imaginară;
- c) o povestire;
- d) o descriere.

• *Atmosfera este:*

- a) veselă;
- b) tensionată;
- c) tristă;
- d) liniștită.

2

Pune în ordine momentele textului.

- ★ Imaginea școlii.
- ★ Pregătirea pentru începerea școlii.
- ★ Descrierea școlii ca loc de învățătură.

3

Scrive cuvintele din text care au legătură cu școala.

4

Spune-ți părerea! Alege explicațiile potrivite și motivează.

■ „să vă continuați viața la cinema“ sugerează:

- să vă duceți des la cinema;
- să continuați să vă uitați la desene animate;
- să visați la personajele îndrăgite.

■ „ați primit nota zece la mare și ați ajuns cu lecția dincolo de ninsoare“ exprimă ideea:

- copiilor le place să învețe jucându-se, e ușor și plăcut, iar rezultatele sunt foarte bune;
- învățarea unei lecții la școală durează mai mult și cere efort;
- copiii doresc să se joace cât mai mult.

■ „ușile școlii seamănă cu niște cărți. Trebuie să le deschizi și să le închizi tu singur pe toate“ sugerează:

- elevul învață, începe și termină fiecare materie (manual);
- elevul e ajutat să se descurce singur;
- el trece de la o clasă la alta, deschizând și închizând singur ușa fiecărei clase.

5

Transcrie un enunț care ți-a plăcut.

6

Completează cu alți termeni potriviți, apoi explică.

a) *S-a dat drumul* la robinet ..... *la piscină* .....

În recreație vi *s-a dat drumul* la mișcare, ..., ...

Alege sensul: *a se deschide, a se permite.*

b) Ora este pentru învățat, iar recreația pentru *uitat:* ..... *relaxat* .....

c) Știți pe dinafară ..... *o poezie* ....., *un* .....

Știți pe dinafară școală după școală, adică voi învățați bine clădirea, ...

7

Spune ce crezi! Are dreptate scriitorul?

„Asta puteți s-o observați singuri, uitându-vă [...] chiar în cărți.
Cărțile or să fie tot mai mari, iar pozele tot mai mici.“

Eu cred că noi creștem și învățăm, *iar cărțile vor fi*

8

Citește dialogul mai întâi singur, apoi pe roluri, cu un coleg.

Joc de rol

Cristi iese în recreație cu George. El îl trage deoparte și-i spune:

– *Ai auzit? Gelu s-a gândit să-și facă echipă de fotbal!*

– *De ce? Întrebă George nedumerit. Avem una.*

– *El și Cosmin s-au certat. Nu mai vrea să fie în echipa lui Cosmin.*

– *Și se vede numai căpitan?*

– *Da. Vrea să fie căpitanul noii echipe sau Cosmin să renunțe la banderola echipei noastre.*

– *Mai bine am alege din nou căpitanul, zise George.*

– *E o soluție! Hai să mergem că s-a sunat!*

Comunicare

● Elemente de limba română, vocabular și exprimare corectă ●

1

Formează propoziții despre recreație, alcătuite:

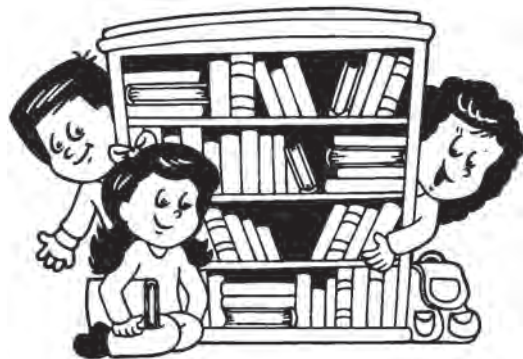
a) dintr-un cuvânt: *Sună!*

b) din două cuvinte: _____

c) din trei cuvinte: _____

2**Realizează corespondența între cuvintele și expresiile care au același sens.**

(e) aparte ○	○ a-și aminti
pe îndelete ○	○ diferite
a-și aduce aminte ○	○ mental
fel de fel ○	○ a se permite
în gând ○	○ a se trezi
a se da drumul ○	○ special
a se pomeni ○	○ temeinic

3**În enunțul „Totul e să ascultați tăcând și să vorbiți în gând.“:**

- subliniază cuvintele cu sens opus;
- alcătuieste o propoziție în care cuvântul „a asculta“ să aibă alt sens decât în enunț.

4**Alcătuieste câte o propoziție în care „mare“ să reprezinte două cuvinte cu sensuri diferite.****5****Scrie câte două cuvinte:**

- prima silabă să fie exprimată printr-un sunet;
- prima, a doua și a treia silabă să fie un grup de sunete;
- alcătuite din patru sau mai multe silabe.

6**Recitește dialogul dintre Cristi și George (p. 7) și subliniază „s-a“/„sa“, „s-au“/„sau“, „nu mai“/„numai“.****7****Barează forma incorectă.**

Alexandra $\frac{s-a}{sa}$ dus la sora $\frac{s-a}{sa}$ mai mare. Ea $\frac{s-a}{sa}$ gândit ca ele să se joace împreună. Fetele $\frac{s-au}{sau}$ uitat pe fereastră și au văzut că ploaia $\frac{s-a}{sa}$ oprit. Fiecare a luat paleta sa și $\frac{s-a}{sa}$ îndreptat spre masa de joc.

8**Completează enunțurile cu „s-a“ ori „s-au“, folosind și cuvintele care arată acțiuni.**

- ✿ Florile din grădină .....
a se ofili
- ✿ Vremea .....
a se răci
- ✿ Păsările ..... spre țările calde.
a se îndrepta
- ✿ Frunzele ..... și pădurea ..... cu haină nouă.
a se îngălbeni   *a se împodobi*
- ✿ Doar cântecul păsărilor .....!
a se risipi

În clasă

după Andrew Clements

• Înțelegerea textului • Comunicare •

1

Pronunțăm corect numele autorului și ale personajelor.

- Clements [Clemănts]
- Granger [Grengeăr]
- Allen [Aelăn]
- Nicholas [Nicolăs]

2

Încercuiește răspunsurile corecte.

- ⊗ *Fragmentul este un text:* a) nonliterar; b) literar.   a) în proză; b) în versuri.

⊗ *Acesta reprezintă:*

- a) o narațiune; b) o descriere; c) un dialog; d) o scenetă.

⊗ *Textul este o narațiune fiindcă:*

- a) prezintă întâmplări; b) care se desfășoară într-o anumită ordine; c) la care participă personaje; d) are o învățătură.

⊗ *Personajele sunt:*

- a) doamna Granger; b) Nicholas și Allen; c) elevii; d) Nicholas Allen.

3

Completează și motivează:

◆ Locul unde se petrece întâmplarea este _____.

◆ Timpul când începe acțiunea este luna _____, în _____
_____ . *ce zi?*

◆ Era o superbă zi de: _____ : _____
_____ . *3 argumente*

◆ Prima zi de _____ a fost de _____ : _____
_____ . *2 argumente*

◆ Ora doamnei Granger este diferită: _____
_____ . *4 argumente*

4

Spune-ți părerea! De ce doamna Granger „nu știa de glumă“?

- ★ nu știa să spună glume; ★ nu îi plăcea să glumească; ★ era exigentă; ★ era foarte serioasă.

5**Completează cu explicațiile potrivite:**

♥ Nick lansa întrebări la ore ca să _____ .

♥ El îi adresa iute o întrebare doamnei Granger sperând că aceasta _____ .

♥ Fiindcă doamna Granger cunoștea reputația lui Nick, i-a cerut _____ , apoi _____ .

♥ Auzind întrebarea, mai mulți colegi au zâmbit, pentru că _____ .

♥ Nick a considerat încercarea sa ca pe un eșec total, pentru că _____ .

♥ Nick era „în lumina reflectoarelor”, deoarece _____ .

6**Atelier ♦ Întregește portretul profesoarei Granger.****Portretul doamnei Granger**

Doamna Granger era profesoara de _____ . Era exigentă și „nu știa de glumă”. Zâmbea _____ , iar privirea ei _____ și ochii _____ scrutau totul cu inteligență și hotărâre. Ora de engleză a fost diferită: _____ . Nicholas a încercat să-i abată atenția de la _____ , adresându-i o întrebare.

Doamna Granger și-a păstrat calmul și, consultând elevii, i-a cerut lui Nick să _____ . Înțelegând stratagama elevului, ea a zâmbit anunțându-le _____ .

Serioasă și corectă în profesie, doamna Granger a apreciat strădania lui Nick, chipul ei radios, „felul cum dădea aprobator din cap” și cuvintele ei de apreciere „foarte bine _____”, „foarte bine _____”, au răsplătit munca elevului. Deși prezentarea fusese puțin prea _____, rezultatul era minunat, pentru că fusese obținut prin eforturile _____ ale elevului.

Mulțumirea _____ era cu atât mai mare cu cât soluția găsită la clasă de aceasta dăduse roade în plan educativ și didactic pentru Nicholas și colegii săi.

7**Spune-ți părerea! Atunci când descoperi singur răspunsul la o întrebare:**

- este mai plăcut;
- o faci prin eforturi proprii;
- folosești diverse surse de documentare;
- reții mai bine pentru că îți organizezi logic ideile;
- reții pentru mai mult timp.

Continuă dialogul dintre Nicholas și enciclopedia.

Joc de rol
în perechi

M-am lămurit

Nicholas: Mi-a venit o idee grozavă! O să fac o prezentare trăsnet la ora doamnei Granger.

Enciclopedia (cu glas hotărât): Te ajut și eu.

Nicholas: Să-ți spun cum m-am gândit. Eu aleg cuvântul „carte“ de-a lungul vremii. Tu îmi arăți sensurile cuvântului și eu dau câte un exemplu.

Enciclopedia: „Volum scris de mână sau tipărit.“

Nicholas: Ca de exemplu, „Harry Potter“.

Enciclopedia: .....

.....

.....

Comunicare

● Elemente de limba română, vocabular și exprimare corectă ●

1

Unește cuvintele care au același sens.

- superbă ●
- briză ●
- acomodare ●
- întrerupere ●
- tăios ●
- țâșni ●
- bună reputație ●
- a ezita ●
- a cerceta ●
- efort ●
- a lansa ●

- obișnuire
- pauză
- strădanie
- adiere
- se rezezi
- prestigiu
- a se opri
- minunată
- a studia
- a arunca
- aspru

2

Înlocuiește expresiile cu un singur cuvânt cu același sens. Alcătuieste enunțuri cu acestea.

(soare) din plin – mult

a sta de vorbă – _____

pe furiș – _____

am dat din cap în semn că da – _____

am dat din cap în semn că nu – am refuzat

cu gura până la urechi – _____

din nefericire, din păcate – ghinion

țâșni cu mâna în sus – _____

a atrage atenția – _____

câte și mai câte – altele

a fi în lumina reflectoarelor – în centrul atenției; pe scenă, în platoul TV

3

Scrie cuvintele sau expresiile cu sens opus.

* a aproba → _____

* dezaprobator → _____

* a dezorganiza → _____

* a atrage atenția → _____

* un singur (înțeles) → _____

* corect → _____

* priceput → _____

* lung → _____

* a vorbi → _____

4 Indică sursele diferite ale cuvintelor subliniate.

a) Prezentarea va **însemna** mult pentru Nicholas.
Elevul va **însemna** ideile în caiet.

- a nota, a scrie
- a reprezenta

b) Mihaela **soarbe** ceaiul aromat.
Doamna Granger îi **soarbe** cuvintele.

- ascultă atent, cu încântare
- a bea încet, cu plăcere

c) Chipul profesoarei **radia**.

Explozia de la Cernobîl **a radiat** pământul și oamenii la mare distanță.
Poliția **a radiat** vehiculul din circulație.

- a împrăști radiatii
- a scoate, a elimina
- strălucea (de bucurie)

5 Alcătuieste încă un enunț cu expresia „a fi în lumina reflectoarelor“.

❁ Actorul premiat **este în lumina reflectoarelor**.

6 Completează spațiile libere cu „â“ sau „î“.

zg__rcit
__nc__ntat
__ncet
__mpodobit

__ngălbenit
re__ntors
ne__ncetat
re__ncălzit

cobor__
t__rziu
t__r__
p__r__u

7 Notează cuvintele cu sens opus, care au în alcătuire „î“ sau „â“. Ca indiciu, cuvântul înrudit.

început ❖ _____

a risipi ❖ _____

liniștit ❖ _____ (grijă)

a se ofli ❖ _____ (verde)

a pleca ❖ a se _____

cuminte ❖ ne _____ (astâmpăr)

domol ❖ _____

frumos ❖ _____

8 Scrie cât mai multe cuvinte înrudite cu termenul „cuvânt“.

9 Completează literele care lipsesc:

î__proprietărit, î__noroiați, bo__boane, co__bate, în__egrit, î__curca,

î__prienit, co__pune, î__negurat, î__pădurit, î__tins, î__fierbântat, î__părat.

10 Scrie cu „m“ sau cu „n“:

i__posibil

a__tibiolic

co__punere

u__plut

a__balaj

co__portament

câ__tec

ca__pion

i__teresant

ci__panzeu

si__patic

ti__bre

11 Explică oral semnele de punctuație.

– E rău de noi, măicuță!

Al treilea pui i-a răspuns:

– A venit iar stăpânul cu feciorul lui pe aici.

„Să te duci, fiule, pe la frați, pe la cumnați,

pe la cumătri...”

12 Scrie câte o propoziție în care să apară o strigare și o enumerare.

Recapitulare/Evaluare

I. Citește cu atenție textul următor.

Melcul năzdrăvan (fragment)

de Passionaria Stoicescu

Andrei e bolnăvior, îi ard obrazii și n-are voie să iasă afară. Astăzi, mama s-a dus la școală și i-a luat lecțiile, nu cumva să rămână în urmă. Ce dacă stă în casă? El nu lenevește ca alți copii. A construit o navă spațială și acum rezolvă o problemă la matematică. Dar melcul ce-o fi făcând? Mama i-a adus de pe zidul școlii o căsuță de calcar, răsucită în spirală. Stătea acolo lipită de peretele umed ce împrejmuiește școala și aștepta. Aștepta cu un melcușor în ea. Să vină la Andrei, să se joace cu el. Dar numai după ce termină problema.

Melcul a văzut că nu-i nicio primejdie și și-a scos pe rând câte o corniță cu un ochi bulbuc în vârf. A lăsat o dâră albă pe frunza de salată și, cu căsuța în spinare, a urcat pe abecedar.

– Mamă, mamă! strigă Andrei fericit. Melcul vrea să citească! Dac-o fi și el în clasa întâi?

– Cântă-i! „Melc, melc, codobelc... Scoate coarne bourești...” l-a îndemnat mama.

Uite, ai strigat atât de tare, că s-a speriat și a intrat la loc în căsuță! Și n-ai să mai afli în ce clasă e...

– De ce chinuți voi bietul „chiriaș” cu casa-n spate? se amestecă în vorbă și bunicul, pufăind din lulea. Cine-a mai văzut melc „învățat”? Poate acolo-n iarba lui, dar aici pe masă... Ia să-l iau eu frumușel și să-l duc afară!

– Nu, bunicule, te rog! i se agață Andrei de braț. Lasă-mă să mă mai uit puțin la el...

– Ce să vezi? Un biet melcușor, care-și caută rostul lui pe afară și tu l-ai adus în casă!

– Nu l-am adus eu, se dezvinovățește băiatul. Mama a venit cu el! Eu n-am voie să ies afară, că sunt răcit...

– Poate ia și melcul puțină gripă, se strâmbă bunelul și-și duce batista la nas, să strănute.

– Bine, du-l afară, în iarbă, se învoiește băiatul, gândindu-se cu milă că l-ar putea îmbolnăvi de gripă pe bietul melc.

... Se făcea că melcul intrase înapoi în cameră și se urcase pe masă. Căuta ceva și nu găsea. „Aha, caută abecedarul!” se gândea în vis Andrei. Până la urmă melcul aprinse veioza și începu să cânte:

*Ieși, ieși abecedar,
și dă-mi litere în dar,
că mi-e dor să scriu acasă,
la ai mei, în iarba deasă...*

Avea o voce subțire, cât un firișor, dar băiatul o auzea, îi cânta abecedarului pe aceeași melodie pe care îi cântase Andrei. Și să vezi minune! Abecedarul sări din ghiozdan și începu să se gudure ca un cățel în fața melcului.

– Ce poruncești, Măria Ta? zise abecedarul.

Și Andrei se frecă la ochi și văzu că melcul purta peste cornițele sale o coroană de aur cu nestemate, iar căsuța îi era un palat de cleștar, răsucit într-un fel de turn, la vârf.

– Să-mi arăți toate literele, să văd cu cine seamănă și să le învăț. Tu știi că eu sunt un melc năzdrăvan și-nvăț într-o clipă cât alții într-un an. [...]

Între timp, literele din alfabet se aliniară ca soldații. Apoi începură să defileze prin fața melcului.

Mâncă Melc-împărat din mănunchiul acela de leuștean, apucă stiloul, se asigură că are cerneală, se rugă de litere să-l asculte și începu să scrie:

Dragă Andrei,

Îți mulțumesc că nu mi-ai făcut niciun rău și m-ai lăsat să-ți cercetez abecedarul; îmi place foarte mult să scriu și să citesc. La noi în iarbă sunt foarte multe povești. Dar nu sunt scrise cu litere, pentru că nimeni nu știe cum să facă asta. Când ai să vii odată în vizită la mine, am să-ți povestesc niște întâmplări nemaipomenite din țara furnicilor.

Te rog să-i mulțumești mamei tale pentru foaia de salată și pentru cântec, iar bunicului pentru că m-a dus în grădină.

*Cu cele mai frumoase gânduri,
Melc-împărat
de pe zidul școlii luat
(Vol. „Povestioare cu ploaie și soare“)*

1

Marchează cu „x“ răspunsul corect.

- *Textul este:* a) literar; nonliterar.
b) o descriere; o narațiune; o scenetă.
c) în proză; în versuri;

2

Răspunde la întrebări:

- a) Unde se petrece întâmplarea?
b) De ce s-a dus mama la școală?
c) Ce i-a adus copilului mama de afară?

3

Enumeră personajele din povestire.

4

Completează explicația potrivită.

Într-o zi, Andrei nu s-a dus la școală, pentru că _____

Andrei crede că melcul vrea să citească, fiindcă _____

Mama îl îndeamnă pe băiat să _____, pentru că _____

Bunicul vrea _____, fiindcă _____

Melcul îi scrie lui Andrei, pentru ca să _____

II. 1 Spune-ți părerea! De ce melcul e „năzdrăvan“?

2 Încercuiește grupurile de sunete din cuvintele de mai jos, după ce le-ai despărțit oral în silabe.

voie spațială împrejmuiește primejdie să citească
iarba coarne speriat biet melodie

3 Scrie pe caiet câte un cuvânt cu grupurile de litere: **ce/ci, ge/gi, che/chi, ghe/ghi.**

4 **Motivează!** Are dreptate melcul să le mulțumească gazdelor sale?

5 Completează spațiile libere cu „î“ sau „â“.

__ndemn
c__ntec

f__ș__it
__nc__ntat

__nt__i
t__r__

se re__ntoarce
ne__ncetat

6 Scrie cuvintele cu același sens.

se învoiește = _____

împrejmuiește = _____

primejdie = _____

nemaipomenit = _____

7 Notează cuvintele cu sens opus:

mulțumit ≠ _____

începe ≠ _____

bolnav ≠ _____

fericit ≠ _____

8 Alcătuieste o propoziție în care cuvântul „odată“ să aibă alt sens decât în scrisoarea melcușorului. _____

9 Completează enunțurile cu „s-a“/„sa“, „s-au“/„sau“.

★ Melcul _____ întors în cochilia _____.

★ Mama _____ și bunicul _____ gândit la binele melcului.

★ Andrei _____ hotărât să mai observe melcul.

★ Andrei și mama _____ temut că melcul se îmbolnăvește _____ se sperie.

10 Transcrie din text trei cuvinte alintate. _____

11 Scrie patru cuvinte înrudite cu „împărat“.

II. CE ȘTIM DESPRE CĂRȚI

Matilda

după Roald Dahl*

• Înțelegerea textului • Comunicare •

1

Barează varianta nepotrivită.

- *Textul prezentat este:* a) literar; b) nonliterar.
- *Textul literar este:* a) o povestire (o narațiune); b) o piesă de teatru.
- *Povestirea are obligatoriu:* a) acțiune (un șir de fapte prezentate în ordine); b) personaje; c) dialog.

2

Răspunde la întrebări:

- a) Cum a învățat Matilda să citească? c) Unde a plecat ea?
- b) Ce i-a cerut fetița tatălui? d) Ce a rugat-o Matilda pe bibliotecară?

3

Încercuiește varianta cu informații corecte.

- *Învățase să citească singură până la vârsta de:* a) patru ani; b) trei ani; c) cinci ani.
- *Tatăl i-a propus fetiței în locul cărții:* a) un joc; b) sport; c) televizorul.
- *Matilda a plecat la bibliotecă:* a) singură; b) cu mama; c) cu bunica.
- *Fetița i-a cerut bibliotecarei:* a) jocuri; b) filme de desene animate; c) cărți pentru copii.
- *Bibliotecara credea că fetița:* a) se uita la poze; b) citea; c) răsfoia cărțile.

4

Spune-ți părerea! Motivează răspunsurile.

- a) De ce Matilda a învățat să se descurce singură?

Sugestii: ☆ nu era încurajată de către părinți;
☆ părinții nu se ocupau de dorințele ei;
☆ voia să facă totul singură;
☆ își îndeplinea dorințele.

- b) De ce îi plăceau orele liniștite petrecute la bibliotecă?
- c) De ce fetița a îndrăgit cartea „Grădina secretă“?

* Roald Dahl [se pronunță Roald Dal]

5**Completează spațiile pentru a argumenta trăsăturile Matildei.**

Matilda era o fetiță foarte _____, pentru că învățase _____
 _____. La patru ani, ea se interesa de _____.

A plecat singură la _____, deoarece tatăl ei a refuzat _____.

Spre uimirea bibliotecarei, fetița s-a arătat pasionată de lectură, pentru că _____
 zilnic și _____ neîntrerupt. Domnișoara Phelps a descoperit uimită că fetița știa
 _____ și înțelegea _____.

Astfel, copila a ajuns să împrumute _____ de la _____ și să
 le citească _____. Dormitorul ei a devenit _____, pentru că

6**Spune-ți părerea! Motivează răspunsurile.**

a) A fost bine că Matilda a plecat singură la bibliotecă?

b) Crezi că Matilda este o fetiță singuratică?

Joc de rol**O permisiune... negociată**

Sergiu este acasă cu fratele său mai mic, Tudorel.

Tudorel (pe un ton de comandă): Dă-mi cutia ta cu carioci!

Sergiu: Pune-ți pofta în cui!

Tudorel: Ce înseamnă asta cu „pofta în cui“?

Sergiu: Adică renunță, că nu îți dau cariocile mele! Clar?

Tudorel: Te roog, numai puțin, că ale mele nu mai colorează.

Sergiu: După ce ai „mâzgălit“ toată cartea cu animale, cred și eu.

Tudorel: Nu e adevărat. Am colorat animalele..., dar am vrut să termin repede.

Sergiu: De ce? (întreabă fratele mai mare nedumerit)

Tudorel: Eu vreau o carte cu avioane..., pentru că mă fac pilot.

Sergiu: Aha! Și ce i-ai spus mamei?

Tudorel (imitând tonul rugător): Te rog frumos, poți să-mi cumperi acum o carte cu
 avioane? Și mi-a cumpărat! (spune el cu satisfacție)

Sergiu: Bine. Ți le dau de probă, pentru o pagină. Dacă ai grijă de ele și colorezi frumos,
 le mai vezi și altă dată, dacă nu, ...

Tudorel: Mulțumesc, fratele meu alb! (spune serios puștiul)

Sergiu (pe un ton jumătate supărat, jumătate comic): Ce-ai spus?

Tudorel: Îmi plac și poveștile cu indieni, nu numai avioanele.

Și Tudorel o zbughi vesel din cameră.

Comunicare

● Elemente de limba română, vocabular și exprimare corectă ●

1 Pronunță corect numele personajelor, scrise între paranteze. Completează cine sunt acestea. Alcătuieste oral câte un enunț cu fiecare.

- Domnișoara Phelps [Felps] era _____
- Matilda Wormwood [Uormuud] era _____
- Domnul Wormwood era _____

2 Alege sensul potrivit pentru cuvintele scrise colorat.

- a) Creion *ascuțit*   ager   subțire la vârf
Auz *ascuțit*
- b) Un cititor *obișnuit*   oarecare   normal   familiar   cunoscut
Un *obișnuit* al clubului de lectură
- c) Un obiect *cufundat* în lichid   scufundat   adâncit
Un băiat *cufundat* în lectură
- d) Tigrul *devora* halca de carne.   mânca   sfâșia   citea cu plăcere
Matilda *devora* cărțile.

3 Barează intrusul!

- ☆ inteligent – *deștept, iute, ager*
- ☆ surprins – *uimit, crucit, supus*
- ☆ comod – *înghesuit, confortabil, relaxat*
- ☆ pace – *liniște, zgomot, calm*
- ☆ celebru – *renumit, premiat, vestit*
- ☆ sensibil – *emoționat, fin, emotiv*
- ☆ binevenit – *întâmpinat, prețuit, așteptat*
- ☆ secretă – *tainică, nemaiauzită, misterioasă*
- ☆ calm – *serios, liniștit, netulburat, senin*

4 Potrivește alte cuvinte în locul celor subliniate și alcătuieste câte un enunț.

Exemplu: listă impresionantă, trambulină, stâncă

*Am văzut **trambulina** de schi impresionantă de la Râșnov.*

- a) mută *de uimire*, _____
- b) a restituit *cărțile*, _____
- c) repetă *continuu*, _____

5 Explică între paranteze sensul cuvântului scris colorat.

- a) Copiii au coborât într-o *mină* de sare.   (*salină, ocnă*)
- Elevul ia o *mină* nouă pentru creion.   (_____)
- O *mină* a explodat în spatele tancului.   (_____)
- Fetița avea o *mină* serioasă.   (_____)

- b) În drum spre bibliotecă, Matilda a trecut pe lângă **Bancă**. (_____)
 Fetița s-a așezat pe o **bancă** în parc. (_____)
- c) Un tunel **mascat** de o bibliotecă se deschidea sub castel. (_____)
 Zorro era un cavaler **mascat**. (_____)

6

Leagă cuvintele și expresiile care au același sens.

a trece cu vederea ○
 a pași înăuntru ○
 a da voie ○
 a ieși în întâmpinare ○
 a lua cu împrumut ○

○ a permite
 ○ a întâmpina
 ○ a uita
 ○ a împrumuta
 ○ a intra

7

Notează cuvintele care au sens opus.

- a) ○ **întrerupt** → **neîntrerupt**
 ○ îndrumat → _____
 ○ însoțit → _____
 ○ încredere → _____
 ○ întâmpinat → _____
- b) ○ **decent** → **indecent**
 ○ sensibil → _____
 ○ comod → _____
 ○ vizibil → _____
 ○ capabil → _____

- c) ○ **închis** → **deschis**
 ○ prietenos → _____
 ○ înăuntru → _____
 ○ (a) împrumuta → _____
 ○ (a) termina → _____
 ○ (a) se ridică → _____

Scriere corectă

8

Scie dedesubtul cuvintelor colorate altele cu sens opus.

O cameră **ascunsă** după o ușă **închisă** și o grădină **mascată**.

_____

9

Completează liniile punctate cu: „într-una“, „într-o“, „întruna“.

Scriere corectă

..... din zile, Bogdan a plecat ..... excursie cu prietenii săi din Clubul cercetașilor. Ei participau ..... la experiențe inedite în natură. Astfel, ... dintre deplasări au învățat să aprindă focul fără chibrituri și într-alta, să instaleze corturile. Cercetașii aveau ..... motive de bucurie că au învățat lucruri noi.

Ionuț merge la prietenul său, Gabi, ca să-i împrumute o carte recomandată la Lectură.

Ionuț: Salut, Gabi! Am venit să-mi împrumuți și mie cartea „Legenda Mănăstirii Putna”. Ai terminat-o?

Gabi: Da, chiar acum. Dar vreau să-ți spun că doamna bibliotecară mi-a atras atenția asupra unor reguli.

Ionuț: Care?

Gabi: Să nu scriem pe carte, să nu colorăm, să nu-i rupem paginile...

Ionuț: ... să nu îndoim colțurile, ci să punem un semn de carte...

Gabi: ... să folosim o copertă protectoare, așa cum am pus și eu...

Ionuț: Fii liniștit! Am grijă de carte, iar mâine vin cu tine să o restitui și să împrumutăm altele noi! Mulțumesc! Ți-o aduc la școală, mâine dimineață.

6

Scrie în locul lui Arpagic o cerere către autoare și una către șoricel.

Cerere familiară	Cerere politicoasă

• Elemente de limba română, vocabular și exprimare corectă •

1

Reunește cuvintele care au sens asemănător. Scrie-le apoi pe caiet.

intelectual
ciudat
ipocrizie
glorie

minciună
cult
celebritate
simpativ

bizar
renume
plăcut
instruit

a tenta
prefăcătorie
neobișnuit
a specifica

a indica
a atrage
a preciza
nostim

2

Alege din poezie cuvintele și expresiile care se referă la acțiunea de „a mânca“.

a mânca – a înfuleca, _____

3

Enumeră oral, pornind de la poezie, tipurile de cărți din biblioteca poetei. Propune împreună cu colegii câte un exemplu pentru fiecare categorie descoperită.

Exemplu: carte de istorie „Istoria orașului Brăila“, „Cei trei muschetari“ etc.

4

Descoperă în text și notează cuvintele cu sens opus celor de mai jos:

liniște

antipatie

sinceritate

lene

simplitate

liber

5

Alege din listă sensul expresiilor:

* într-o doară .....

* peste măsură .....

* câtva timp .....

* a da un sfat .....

* a nu se atinge .....

* a nu se lăsa .....

a sfătui, fără să se gândească, a nu mânca, a nu renunța, o vreme, foarte tare

6

a) Descoperă sensul cuvântului subliniat în coloana alăturată.

Marcel este dator la Bancă.

● obligat

Mihai este dator să le spună adevărul părinților.

● are datorie (în bani), este îndatorat

b) Alcătuieste câte un enunț cu sensuri diferite ale termenului „datorie“.

7

Bareză forma nepotrivită:

Tudorel **numai/nu mai** merge la grădiniță, el merge la școală.

El are în ghiozdan **numai/nu mai** manualele, caietele de scriere și penarul. Băiatul **nu se mai/numai se** joacă acum toată ziua. El iese afară **nu mai/numai** după terminarea temelor.

Atenție!

- nu mai + acțiune
- numai (doar)

Povestea unei cărți

• Înțelegerea textului • Comunicare •

1 Încercuiește varianta potrivită. Motivează oral alegerea.

● Textul prezentat este:

a) literar;   b) nonliterar.

● Textul prezintă informații despre:

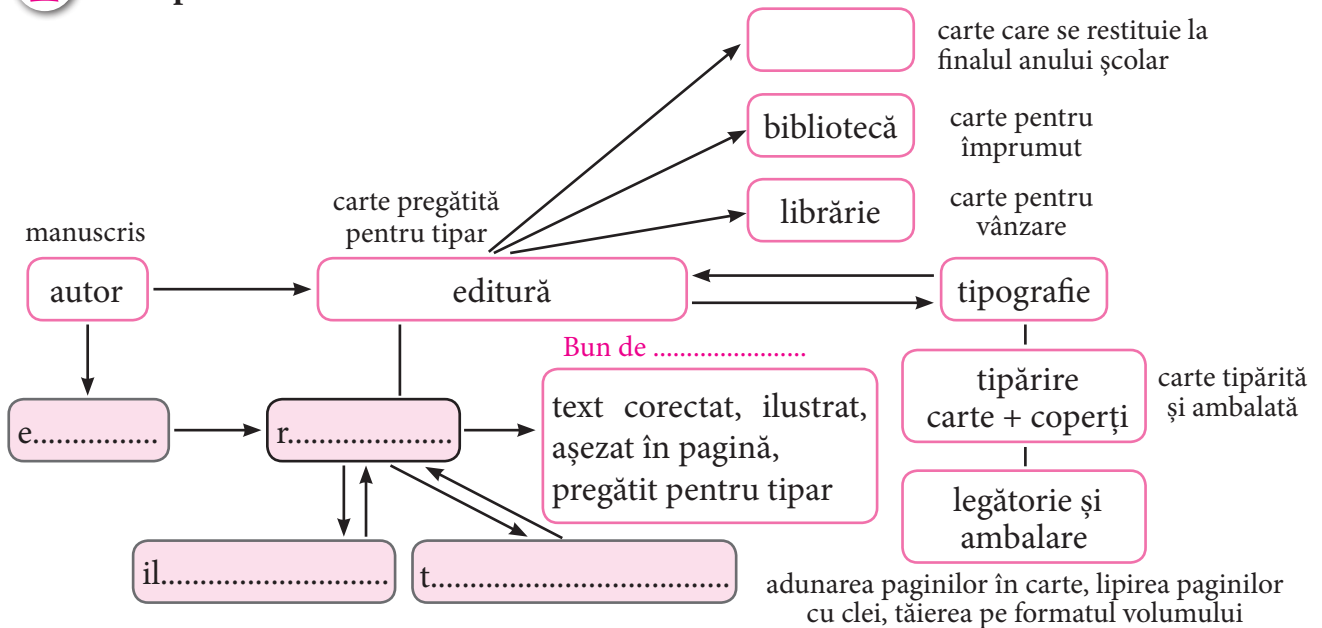
a) etapele realizării unei cărți;   b) autor;   c) prima zi de școală.

● Pe băncile școlii elevii regăsesc:

a) cărți de povești;   b) mici daruri din partea învățătorului;   c) manuale.

2 Completează schema următoare.

3**Unește prin săgeți părțile componente ale cărții cu definițiile potrivite.**

Filă ○

Copertă ○

Pagină ○

Cotor ○

○ loc unde se capsează, se lipesc sau se cos filele unei cărți

○ fiecare dintre foile de hârtie care alcătuiesc o carte, formate din două pagini

○ învelișul protector al cărții

○ fiecare dintre cele două fețe ale unei file

4**Alege din coloana alăturată termenii potriviți fiecărui enunț.**

● Un fragment unitar din text, care cuprinde o idee principală, se numește _____ .

● Un rând retras din text, care cuprinde o idee principală, se numește _____ .

● Prima pagină a cărții care reia informațiile de pe copertă și uneori le completează este _____ .

● Cuvântul sau grupul de cuvinte așezat la începutul unei scrieri se numește _____ .

● Lista așezată la începutul sau la sfârșitul cărții în care sunt enumerate capitolele și subcapitolele, titlurile textelor din carte, cu indicarea paginii corespunzătoare, se numește _____ .

★ *pagina de titlu*★ *titlu*★ *cuprins*★ *alineat*★ *paragraf***5****Unește numele fiecărei operații cu cel care o efectuează.**

Tipărește cărți. ●

Transformă manuscrisul în volum. ●

Culege un text pe calculator și așază ilustrațiile în text. ●

Citește textul și ajută la îmbunătățirea acestuia. ●

Corectează greșelile de tipar. ●

Realizează ilustrațiile. ●

Prezintă și vinde cartea. ●

Creează opere. ●

● ilustrator

● tehnoredactor

● corector

● librar

● tipograf

● autor

● redactor

● editor

6

Notează cu **A** (adevărat) sau cu **F** (fals) regulile de respectat atunci când citești o carte.

- O păstrez pe un raft sau în bibliotecă.
- O țin în sertarul biroului sau pe birou.
- Îi pun învelitoare înainte de a o citi.
- O îndoii din cotor atunci când o citesc.
- Folosesc un semn de carte.

- Îndoii pagina, să știu unde am rămas.
- Rup din carte foile care îmi plac.
- Scriu și subliniez pe paginile cărții.
- Îmi scriu numele pe carte.
- Umblu cu grijă, să nu-i desprind filele.

• Elemente de limba română, vocabular și exprimare corectă •

1

Scrie cuvinte cu sens asemănător.

- recreație = _____
- s-a sfârșit = _____
- s-a ivit = _____
- crează = _____
- cumpărate = _____

- cărările = _____
- fierbinte = _____
- rezultatul = _____
- alcătuiesc = _____
- finisate = _____

2

Găsește cuvinte cu sens opus.

- proaspătă ≠ _____
- a se ascunde ≠ _____
- s-a ivit ≠ _____
- a atrage ≠ _____
- împreună ≠ _____

- priceput ≠ _____
- înfrumusețează ≠ _____
- necesar ≠ _____
- distribuite ≠ _____
- se predau ≠ _____

3

Alcătuiește enunțuri cu sensurile diferite ale cuvintelor: „dar“, „viu“.

4

Descoperă sensurile cuvântului „carte“.

- Am așezat *cartea* nouă în bibliotecă.
- Din pachet lipsea o *carte* de joc.
- Căutasem numărul tău în *cartea* de telefon.
- Am trimis bunicilor o *carte* poștală.
- Ai *carte*, ai parte.

5

Completează cuvintele cu „m“ sau cu „n“.

- ☆ co__petiție   ☆ co__binație   ☆ ro__b   ☆ ca__pion   ☆ î__tindere
- ☆ co__pas   ☆ î__prumut   ☆ tu__be   ☆ bu__bac   ☆ câ__pie

Reține!

❑ **Odată** se scrie într-un cuvânt atunci când poate fi înlocuit cu unul dintre cuvintele: *cândva, odinioară, demult*. Se întâlnește în expresiile „**odată ce**“, „**odată cu**“, „**odată și odată**“.

O dată se scrie în două cuvinte atunci când exprimă: o numărătoare, o zi calendaristică (un eveniment) sau o acțiune repetată (încă o dată). Poate fi însoțit de cuvintele „numai“ sau „doar“.

6

Completează spațiile libere folosind cuvintele „**odată**“ sau „**o dată**“.

_____, la marginea unei păduri, a trăit un bătrân tare înțelept. Cine venea la el _____ și îi cerea sfatul era urmărit mereu de noroc.

Se spune că _____ i-a bătut la ușă un tânăr cam îngâmfat și răutăcios. După o discuție lungă pe care nimeni nu a înțeles-o, bătrânul a spus amărât:

– _____ și _____ vei ajunge la vorbele mele!

Flăcăul se mai uită _____ îndărăt și apoi se făcu nevăzut.

În lunga sa călătorie, _____, singuraticul flăcău avu nevoie de ajutor, dar nimeni nu îl băgă în seamă pentru că nici el nu ajutase pe cineva nici măcar _____ în viața lui.

Abia atunci înțelese tânărul tâlcul vorbelor spuse de bătrân: „Bine faci, bine găsești!“

7

Adaugă următoarelor cuvinte grupul „re-“, „ne-“ sau „pre-“.

luat

_____

_____

_____

făcut

_____

_____

_____

văzut

_____

_____

_____

8

Realizează dialoguri pe următoarele teme:

- Organizezi o petrecere-surpriză pentru cel mai bun prieten. Oferă-le invitațiilor toate datele petrecerii. Scrie pe caiet mesajul.
- Ai lipsit de la școală și îi telefonezi unui coleg pentru a-i cere informații despre teme și activitățile pe care le-ai pierdut. Cum procedezi? Notează solicitarea în caiet.

Zilele trecute Gheorghită s-a bucurat foarte tare – ca totdeauna când primește în dar o carte. E o carte de povești... să tot stai să-i privești pozele minunate desenate, în fel și chip colorate. Cât despre citit, lui Gheorghită îi citește mama-mare, în fiecare seară, la culcare. Numai că, de îndată ce bunicuța a isprăvit de citit, Gheorghită, de carte, s-a și plictisit. Ba chiar – să o spunem fără ocoliș – a rupt din ea o foaie să-și facă o jucărie.

– Ce nerozie! auzi el de îndată.

Se uită împrejur pe furie... nimeni în odaie...

– Ce nerozie! repetă foaia de hârtie.

– A, tu erai? se miră Gheorghită.

– Eu... sau mai bine zis o rămășiță... din cartea ce-o văd pe jos aruncată. Hei, dac-ai ști povestea cărții de povești...

– Povestea... ei? se întoarce Gheorghită spre carte, cu o privire mirată. Vrei să mi-o povestești?

– Este, de fapt, povestea tuturor cărților.

– Te ascult.

– A fost odată... nu prea demult, când poveștile acestea din carte erau toate doar niște gânduri și plăsmuri minunate, în mintea și inima scriitorului. Zile și nopți a trudit să le scrie, cu slove meșteșugite, care să farmece și să îmbie. Prietenul scriitorului, meșterul iscusit al penelului, a citit poveștile și a zis: „Ca să le placă și mai mult copiilor, eu le voi zugrăvi în culori.“

– Adevărat. Mă bucur ori de câte ori găsesc și poze într-o carte...

Povestea cărții însă merge mai departe..., căci fiece carte se desenează și se scrie pe... hârtie. Povestea trece, deci, și prin păduri – acolo tăietorii doboară trunchiuri vechi și, până intră munții în toamnă, buștenii, curățați de uscături, îi mână-n văi, spre fabricile-n care mașini iscusite, de meșteri mari mânuite, macină lemnul, și-l mestecă bine, și-l înmoaie până devine o pastă. Iar pasta aceasta, albită, presată, uscată, frumos netezită, frumos tăiată, ajunge să fie hârtie.

Vine apoi tipograful, cel care tipărește litere mari, litere mici, rânduri, pagini întregi. Privește-mă și ai să-nțelegi. Iar tipograful munca își împarte cu cel care-adună și leagă împreună, foaie cu foaie, o carte întregă: legătorul.

– Văd eu acum prea bine de ce-ai ținut să-mi istorisești povestea cărții de povești. Câți oameni au muncit pentru ea!... spuse Gheorghită, pe gânduri...

– De tot ce ai aflat, te văd bucuros. Sper să fie și cu folos.

– Fără îndoială. Mai ales că la anul mă duc la școală.

– Felicitări!

– Și când vei avea abecedar... îl voi păstra ca pe cel mai scump dar.

– Până atunci însă mai ai de crescut...

– Iar, deocamdată, draga mea foaie de carte, am de îndreptat măcar în parte răul ce ți l-am făcut; știu cât de mult prețuiești. Iată, te voi lipi la locul tău, în cartea cu povești.

Recapitulare

I. Completează enunțurile:

a) ♦ Pe prima copertă a unei cărți se scriu _____ și

♦ Componentele unei cărți sunt: _____ , _____ și

♦ O filă are _____ pagini.
câte?

b) Într-o editură, trei persoane lucrează asupra manuscrisului: _____ ,

c) Textul care prezintă un șir de întâmplări (în ordinea în care s-au petrecut) se numește _____ sau _____ .

II. Citește textul următor:

Aripi de Aur (poveste populară)

A fost **odată** o regină și regina aceasta a fost închisă de sora ei într-o *temniță*. Și cum *temnița* era situată pe un vârf de munte, nimeni nu avea cum să ajungă la ea să o salveze.

Cele trei fice ale sale erau **mâhnite** că nu găseau niciun bărbat vrednic să o salveze pe regină. Într-una din zile, fetele începură a plânge cu lacrimi amare.

Dar iată că în calea lor **apăru** un spiriduș care, aflând necazul fetelor, grăi către ele:

– Mai știi eu un tânăr vrednic: îi zice Aripi de Aur. El poate zbura până în vârful muntelui și o poate salva pe regină.

1

Răspunde la întrebări.

a) Ce i s-a întâmplat reginei?

b) Ce persoane doreau să o salveze?

c) Cine a sărit să le ajute pe fetele reginei?

2

Din textul „Aripi de Aur“, desprinde informațiile cerute mai jos.

a) Titlul textului este _____

b) Textul are _____ alineate.

c) Personajele care apar în text sunt: _____

d) Timpul întâmplării: _____

- e) Locul acțiunii: _____
- f) Evenimentul: _____
- g) Cel mai important moment al textului: _____

III. 1 Scrie:

- a) cuvinte având sens asemănător cu al celor subliniate în text:
- ☆ _____
- ☆ _____
- ☆ _____
- b) cuvinte cu sens opus față de al celor îngroșate în text:
- ✿ _____
- ✿ _____
- ✿ _____

2 Alcătuieste un enunț cu un sens diferit al cuvântului „mai“.

3 În enunțurile date, barează forma nepotrivită a cuvintelor scrise cu litere înclinate.

☞ Mircea *numai/nu mai* știa dacă mersese cu prietenul său *odată/o dată* sau de două ori la un meci de baschet.

☞ *Într-unal/întruna* din zile, Alesia sosi la Delfinariul din Constanța. Toată vara, verișoara ei îi vorbise *întrunal/într-una* despre delfini.

4 Completează dialogurile cu formulele potrivite.

Comunicare

a) – Domnule învățător, ... să merg până la bibliotecă? întrebă sfiocasă Ionela.
– Bineînțeles, răspunse blând învățătorul.
Ionela intră în bibliotecă:
– .....
– ....., Ionela!
– Aș vrea ..... să-mi împrumutați cartea „Dumbrava minunată” de Mihail Sadoveanu.
– Este aici. Poftim!
Fetița ia cartea și îi spune doamnei bibliotecare:
– .....!
– ....., Ionela.

b) Anghel se întâlnește cu colegul său, Marin în parc.
– ....., Marin! Jucăm fotbal?
– ..... să aduci tu mingea!
– ....., Anghel!
– Imediat! ..... să mai ai cinci minute răbdare, să sosească și Alin.
– Bine, îl așteptăm.
– ..... pentru înțelegere!

Joc de rol

III. DE UNDE VINE TOAMNA?

Casa păpușii

după Titel Constantinescu

• Înțelegerea textului • Comunicare •

1

Alege semnele sosirii toamnei.

- Frunzele se îngălbenesc și cad.
- Pomii înfloresc.
- Bate vântul.
- Se face răcoare.
- Zilele sunt mai scurte.
- Ninge.
- Sămânța se scutură.
- Soarele încălzește puternic.
- Plouă mai des.
- Fructele sunt coapte.
- Ierburile îngălbenesc.
- Păsările călătoare pleacă în țările calde.
- Cade bruma.
- Bobul de porumb se întărește.

2

Încercuiește răspunsurile corecte.

a) Locul întâmplării:

- casa fetei și împrejurimile ei;
- grădina cu flori;
- casa păpușii.

b) Timpul în care se petrece întâmplarea:

- vara;
- toamna;
- primăvara.

c) Personajele întâmplării:

- fetița;
- mama fetei;
- păpușa;
- puiul de salcâm;
- puiul de verighetă;
- vântul.

d) Casa păpușii a fost construită de:

- tatăl fetei;
- fratele fetei;
- fetița;
- bunicul fetei.

e) Căsuța păpușii a fost stricată de:

- ploaie;
- vânt;
- cârțiță.

f) Totul în căsuță era de culoarea soarelui, deoarece frunzele erau:

- argintii;
- galbene;
- arâmii.

g) Lângă casa fetei era:

- casa pădurarului;
- casa cățelului;
- casa păpușii.

h) Lângă casa păpușii era:

- un pui de brad;
- un pui de plop;
- un pui de salcâm.

i) Puiul de salcâm a făcut:

- perne, pernițe, scoarțe, tablouri;
- fețe de masă, scoarțe, șervețele, perne și pernițe;
- fețe de masă, scoarțe, perne și plapumă.

3 Completează enunțurile.

- Căsuța păpușii are pereții construiți din _____ și acoperișul dintr-o _____.
- Casa păpușii a fost mobilată cu o masă împodobită cu o _____ și _____.
- Puiul de salcâm a făcut din frunzele sale _____, _____, _____, _____ și pernițe.
- Toată vara, _____ și _____ au fost prietenii fetei.

4 Găsește întrebările potrivite următoarelor răspunsuri.

★ Toată vara, fetița s-a jucat cu păpușa ei lângă puiul de salcâm.

★ Casa păpușii era făcută din araci subțiri.

5 Cum și-a arătat puiul de salcâm prietenia față de fetiță și față de păpușă? Alege dintre variantele date!

Toată vara:

- le-a oferit umbră și răcoare;
- a asistat la construcția căsuței păpușii;
- a ajutat la împodobirea căsuței;
- a participat la joaca celor două.

La venirea toamnei:

- a împodobit căsuța distrusă;
- și-a scuturat frunzele, aurind căsuța;
- a ținut piept vântului, protejând căsuța;
- a suferit alături de fetiță.

6 Completează cu explicațiile potrivite.

- ◆ Totul în căsuța era de culoarea soarelui, deoarece _____.
- ◆ În puiul de salcâm se legăna o singură frunză, pentru că _____.
- ◆ Vântul bătea cu putere, fiindcă _____.
- ◆ Fetița era tristă, întrucât _____.
- ◆ Frunzele salcâmului au căzut, nu din cauza toamnei, ci pentru că _____.

7 Realizează corespondența dintre replică și personaj.

„Căsuța păpușii parcă e de aur!”

„Trebuie să-mi fac simțită prezența.”

„Nouă ne place căsuța păpușii.”

„Vom împodobi căsuța împreună, la primăvară.”

vântul

fetița

frunza

8

Citește sfârșitul povestirii și imaginează-ți și tu un altul.

„Și frunza a căzut. Acum e față de masă. Și-au venit și musafirii, niște vrăbii. Numai vântul nu tace și-i spune fetei:

– Nu-i nimic, să spună frunzele ce vor ele, dar eu știu ce știu: e toamnă, și toamna frunzele...

– Taci, să nu te audă! spune fetea.

Și vântul tace. Și frunza de pe masa păpușii nu mai aude nimic, nimic.“

9

Continuă vorbele vântului.

„E toamnă, și toamna frunzele _____.“

• Elemente de limba română, vocabular și exprimare corectă •

1

Unește cuvintele: a) cu sens asemănător.

- araci
- vreme
- scoartă
- prieten
- culoare
- putere

- amic
- nuanță
- forță
- pari
- timp
- covor

b) cu sens opus.

- trist
- subțire
- frumos
- a căzut
- a șoptit
- mai mult

- s-a ridicat
- mai puțin
- a strigat
- vesel
- gros
- urât

2

Leagă expresiile cu termenii cu același înțeles.

- a face cu mâna sa*
- a lua în zbor*
- a face frumos*
- a spune în șoaptă*

- a murmura
- a împodobi
- a smulge
- a construi

3

Explică sensul următoarelor expresii, apoi alcătuește enunțuri cu fiecare dintre ele.

• a făcut frumos în casă = _____

▶ _____

• era de culoarea soarelui = _____

▶ _____

4

Scrie cuvintele cu sens opus, apoi alcătuește propoziții, după model.

harnic ≠ leneș → Fii harnic! Nu fi leneș!

mulțumit ≠ _____ → _____

puternic ≠ _____ → _____

curajos ≠ _____ → _____

prietenos ≠ _____ → _____

5

Barează formele greșite.a) *Fii/Fi* atent la tot ce ai de făcut!Nu *fil/fi* obraznic!Trebuie să *fil/fi* la timp la școală!Dacă nu ai *fil/fi* întârziat, ai *fil/fi* înțeles lecția!b) Nu uita să *ieiei* caietul de teme!Cine-l uită, *iali-a* notă mică.Ce să mai *iauli-au* cu mine?Ceilalți își *iauli-au* ghiozdanul plin.**Ne amintim!**

Virgula se folosește: a) între cuvintele unei enumerări;

b) pentru a separa cuvântul care exprimă o strigare de restul propoziției;

c) pentru a separa cuvintele celui care vorbește de cuvintele povestitorului.

6

Scrive virgulele acolo unde este cazul.

a) În excursie vor merge: Maria Raisa Rareș și Mihnea.

b) Acolo am văzut tei mesteceni stejari și fagi.

c) Alexandra de ce vorbești atât de tare?

d) Mănâncă frumos Mihaela!

e) Spune Andrei cu cine te-ai plimbat?

f) Antonia întreabă mama de ce nu ai scris tema.

g) Vino acasă Azor!

h) Alina mănâncă mărul!

i) Ștefania strigă Andreea mergem la patinoar?

7

Observă modelul dat și continuă, folosind corect virgula.**Patrocle, mie îmi este frică!***Mie îmi este frică, Patrocle! / Mie, Patrocle, îmi este frică!*

a) Surioară, vino să mâncăm!

b) Mamă, unde pleacă păsările?

**Clubul
de lectură****Frunza**

de Emil Gârleanu

S-a desfăcut din mugur, într-o dimineață caldă a începutului de primăvară. Cea dintâi rază de soare s-a împletit pe dânsa ca o sârmă de aur, făcând-o să tremure de fericirea unei asemenea atingeri. Ziua întâi i s-a părut scurtă, și apropierea nopții o mâhni. Lumina se stinse, răcoarea o făcu să se zgribulească, să se vâre între celelalte și să aștepte, ațipind, până a doua zi, venirea soarelui.

Cu ce revărsare de strălucire se ridică stăpânitorul lumii până sus, pe cer! Raza se coborî din nou, și toată ziua, încălzită, frunza se scaldă în albastrul văzduhului.

În scurtă vreme se desfăcu mare, verde, mai frumoasă ca toate, mai sus decât celelalte, tocmai în vârful. De deasupra îi cădea lumina, dedesubt se ridica, până la ea, mireasma crinilor albi, singuratici, cu potirul plin de colbul aurului mirositor.

Un ciripit străin o miră. Și cea dintâi rânduică, venită de departe, tăia albastrul ca o săgeată, înconjură copacul de câteva ori cu strigăte de bucurie, apoi se așează pe streășina casei, cântând mereu...

Dar într-o dimineață raza de soare nu mai veni. Cerul rămase acoperit de nori. Cea dintâi picătură de ploaie o izbi rece, greoaie. Câteva zile a plouat. Nici rândunele nu se mai vedeau. Dar mirosul crinilor, seara, se împrăștia puternic, umed: o amețea.

După zilele acestea, lipsite de scânteiere, soarele răsări într-o dimineață înfocat, vărsând parcă flăcări, încălzind totul în câteva clipe. Raza o fripse. În după-amiaza zilei acesteia, o păsărică cu pene verzi și galbene, un scatiu, veni, moleșit de căldură, de se furișă sub dânsa, la umbră, la adăpost. Și frunza se bucură, acoperi cum putu mai bine păsărica; iar aceasta ciripi, întâi înăbușită, din gușă, apoi mai prelung, mai dulce, cum nu auzise frunza cântec.

Și în fiecare zi pasărea venea să se ascundă de căldura cotropitoare, în fiecare zi frunza o ferea, și seara cântecul se împrăștia vesel.

Cât n-ar fi dat acuma frunza pe o picătură de ploaie! Dar norii fugeau goniți de vânturile din înălțimi; cerul de sticlă, înflăcărat, uscuse totul. Crinii nu mai miroseau; când și când, rozeta, care își scutura sămânța coaptă, împrăștia mireasma ei în zorii unora din dimineți. Prea multă lumină, prea multă căldură.

Noapțile senine, cu crai nou, cerul spuzit de stele o fermecau. Ar fi vrut să fie veșnic noapte...

Pasărea venea mereu, câteodată și noaptea rămânea acolo, ațipind, cu căpușorul sub aripă.

Și trecu mult până ce, odată, vântul de toamnă începu să bată. Zilele erau mai răcoroase, nopțile mai reci; cerul arareori curat. Puternic sufla vântul tomatic! Apusurile erau ca sângele și parcă înroșeau și pământul. Frunza își simți puterile slăbite; cu greu putea să ție piept vântului, care o clătina în toate părțile; câteva tovarășe, smulse, fluturară prin aer, apoi fuseseră duse departe.

Pasărea îi venea mai rar, nu mai cânta, și asta o mână cumplit.

Frunza tânjea, se îngălbenea; cealalte, de pe același copac, parcă se îngălbeniseră și mai repede. Începuseră să cadă. Frunza auzea mereu, de acolo, din vârful, foșnetul cobitor al tovarășelor ce o părăseau, strecurându-se ușor, ca o șoaptă, ca o rugăciune, așternându-se jos, într-un lăvicer, pe deasupra căruia vântul alerga grăbit.

De dimineață până seara, și noaptea, frunzele cădeau întruna. Unele mai repezi, altele mai domoale, legănându-se în aer ca o aripă de fluture, aninându-se de ramuri ca cerând ajutor; numai într-un târziu, dându-se învinse, cădeau, îngropându-se între cealalte.

Într-o dimineață se sperie. În tot copacul rămăsese numai ea! Ramurile goale se loveau unele de altele, tremurând ca de frig. Deasupra, cerul cu nori greoi ca de bumbac; în largul lui, stoluri întregi de păsări plecau în șir; atunci băgă de seamă că și cuiburile rândunelelor rămăseseră goale.

Un fior o străbătu și se gândi la pasărea care nu o văzuse de câteva zile. În clipele acestea, când parcă se cutremura la gândul că poate și dânsa va trebui să se desprindă, să moară, ca și cealalte, vederea prietenei pe care o adăpostise atâta i-ar fi fost de ajutor.

Și pasărea parcă auzi chemarea tovarășei de altădată; veni, dar se opri puțin, pe o altă ramură, ca și când n-ar fi cunoscut locul obișnuit în care cântase; apoi își luă zborul și, în trecerea grăbită, fără să întoarcă măcar capul, lovi cu vârful aripii frunza care, de-abia mai ținându-se, căzu la rândul ei.

Și lăvicerul de jos nu se mai îngroșă, din ce fusese, cu aceasta, cea din urmă, moartă.

Balada unui greier mic

de George Topîrceanu

• Înțelegerea textului • Comunicare •

1

Marchează răspunsurile corecte.

Textul este:

- a) literar;
 nonliterar.

- b) descrierea toamnei;
 povestirea unei întâmplări.
 scenetă

- c) în proză;
 în versuri.

Personajele sunt:

- greierele;
 Toamna;

- ciulinii;
 măceșii;

- porumbul;
 furnica.

2

La exercițiul anterior, colorează cu albastru pătrățelele care indică personajele principale.

3

Adaugă alte însușiri asemănătoare ca sens. Orientează-te după cuvântul dintre paranteze, de la care formează un cuvânt nou.

Model: dealuri zgribulite, înfrigurate (frig)

- toamna {
- țărini zdrențuite, sfâșiate, _____ (a rupe)
  - întunecată, mohorâtă, _____ (nor, negură)
  - aspră, răzbunătoare, _____ (ciudă)
  - ploioasă, umedă, _____ (lacrimă)
  - lungă, ne _____ (a sfârși)
  - slabă, uscățivă, _____ (a usca)
  - zăludă, zăpăcită, _____ (a schimba)

4

Ce aduce toamna?

a) Observă însușirile toamnei de la exercițiul anterior. Completează apoi enunțurile:

Toamna aduce: ❄ frigul (dealurile sunt „zgribulite“)

❄ bruma, care usucă vegetația (câmpurile apar „zdrențuite“)

❄ norii, care acoperă _____

❄ ploile _____

❄ schimbările _____

❄ frunze moarte _____

b) Înlocuiește folosind cuvintele cu sens opus celor de la punctul a):

Ea alungă: ❄ căldura verii (frig/cald)

❄ uscă verdele câmpiei (verde/uscat)

❄ _____ soarelui _____ (lumină/întuneric)

❄ viața naturii _____

❄ frumusețea _____

❄ păsările _____

5

Încercuiește variantele corecte.

Plantele și insectele întâmpină toamna cu:

- încredere;   ● teamă;   ● supunere;
- tristețe;   ● bucurie;   ● neîncredere.

Toamna este un personaj:

- îndrăgit;   ● vesel;   ● blând;
- temut;   ● aspru;   ● trist.

6

Atelier

◆ Alcătuieste un portret al toamnei, completând spațiile cu termeni din poezie și din exercițiile anterioare.

Portretul toamnei

Toamna apare în poezia lui George Topîrceanu ca un personaj temut, _____ și _____ . Este un anotimp care vine brusc, tulburând și alungând veselia și frumusețea _____ . „Lungă, _____ și _____”, toamna stârnește _____ în natură. Ea aduce frigul și bruma, uscând frunzele și _____ . Cerul senin, căldura și lumina _____ dispar sub norii _____ . Aceștia aduc „_____ mărunte” și aspectul mohorât și trist al zilelor. Viețuitoarele se ascund cu _____ în adăposturile lor.

7

Realizează portretul greierașului. Completează.

Portretul greierașului

Greierașul este un personaj mic, gingaș, _____, „muiat _____” și pe aripi „_____ cu _____”. _____ culoare _____ . Cântăreț neobosit, el nu este gospodar și nu s-a îngrijit de _____ pentru iarnă. Crezând că toamna va sosi târziu, către _____, greierul nu a adunat nici măcar _____ . Astfel, el este _____ că va trebui să ceară iar cu împrumut de la _____ . Lipsit de putere, i se adresează toamnei nemiloase și aspre, cu glas „_____”: „Tare-s _____ și _____” . Cuvintele lui exprimă neputința și tristețea micuțelor viețuitoare care se află fără ocrotire în fața urgiei anotimpului rece. Eu am față de greieraș sentimente de _____ .

• Elemente de limba română, vocabular și exprimare corectă •

1

Înlocuiește grupurile de cuvinte cu un singur cuvânt, având același sens.

* a cere împrumut _____.

* umple lumea _____.

2

Scrie cuvintele cu sens opus.

ud ≠ _____

urcuș ≠ _____

departe ≠ _____

a cere ≠ _____

a risipi ≠ _____

necăjit ≠ _____

3

Completează propozițiile cu termenii potriviți.

* Frunzele și florile se _____ din cauza _____.

* Albinele se retrag în _____.

* Gândacii, greierii se _____ în pământ sau în adăposturi.

* Păsările _____ în lunga lor călătorie.

4

Transformă oral în propoziție exclamativă, apoi interogativă. Citește-le cu intonație, iar colegii vor preciza semnul de punctuație utilizat în fiecare caz.

Din căsuța lui de humă,

A ieșit un greieruș.

5

Modifică:

ciulinul se ascunde

• ploaia vine

• greierul cere

• steaua strălucește

ciulinii _____

• ploile _____

• greierii _____

• stelele _____

6

Completează corect semnele de punctuație.

Greierile invită furnica să cânte și să danseze cu el

Furnica îi răspunse însă

Nu te gândești că gerul se apropie Mai bine ai aduna și tu ceva provizii pentru iarnă

Nu-mi pasă mie de iarnă E atâta mâncare în jur și soarele ne încălzește așa de bine

Nu peste mult timp au venit vântul gerul și zăpada Greierile s-a trezit că moare de foame

Recapitulare

I. Citește fragmentul următor.

Sunt artist. O știți cu toții,
Văd mereu viața în roz,
Dar pe scenă am emoții
Cât aș fi de virtuos.

Sunt un ne-nțeles pe care
Îl ia la refec furnica
Să nu-i ceară de mâncare.
Eu? Să-i cer? Nici atâtica!

N-am venit să-mi dea pomană
Cum pretinde La Fontaine,
Pot să jur și la icoană:
N-am defecte de-acest gen.

Poate-i chiar invidioasă
Pe întreg succesul meu,
Că stă doar pe lângă casă
Și eu umblu în turneu.

Ea, de șale frântă vara,
Mă bârfește-n lung și-n lat
Că-mi pierde vremea cu vioara
Și nu-s bun de însurat.

„Și-am să stau și eu la iarnă
Lenevind ca el acuși,
Să-l privesc de la lucarnă
Cum cerșește pe la uși!“

Și-a pierdut măcar o dată
Noaptea compunând ceva
Pe vreo frunză creponată,
Pe vreun rest de mucava?

Iar acum, scuzați, sunt gata
S-o pornesc la un concert.
N-o urăsc pe ea, surata,
Nici nu vreau să mă mai cert.

Și-o să înțeleagă, poate,
Că-s modest și bun și-am har.
O, și mai presus de toate,
Nu mă laud. Orevoar!

(Maria Chirtoacă, „Între vecini“,
vol. „Proverbe cu haz și fără necaz“)

Minidicționar

virtuos – cântăreț instrumentist valoros

frântă de șale – aplecată de spate

lucarnă – fereastră mică

mucava – pânză pentru pictură

surată – vecină

har – talent

în lung și-n lat – pretutindeni

orevoar – corect: Au revoir! (franceză) La revedere!

a vedea viața în roz – a fi optimist

a lua la refec – a ironiza

1

Marchează răspunsul conform cu textul.

Fragmentul este un text: literar;
 nonliterar;
 informativ.

Textul este organizat în strofe fix;
care au număr de versuri: variabil.

Anotimpul sugerat în poezie: toamnă;
 vară;
 primăvară.

Personajele sunt: greierele;
 furnica;
 lăcusta.

În legătură cu cerșitul, greierul: recunoaște; neagă.

2

Răspunde la întrebări:

- a) Cine vorbește în poezie? Cui se adresează?
- b) La ce instrument cânta greierul?
- c) Unde pleca greierul?

3

Bifează trăsăturile adevărate ale greierului.

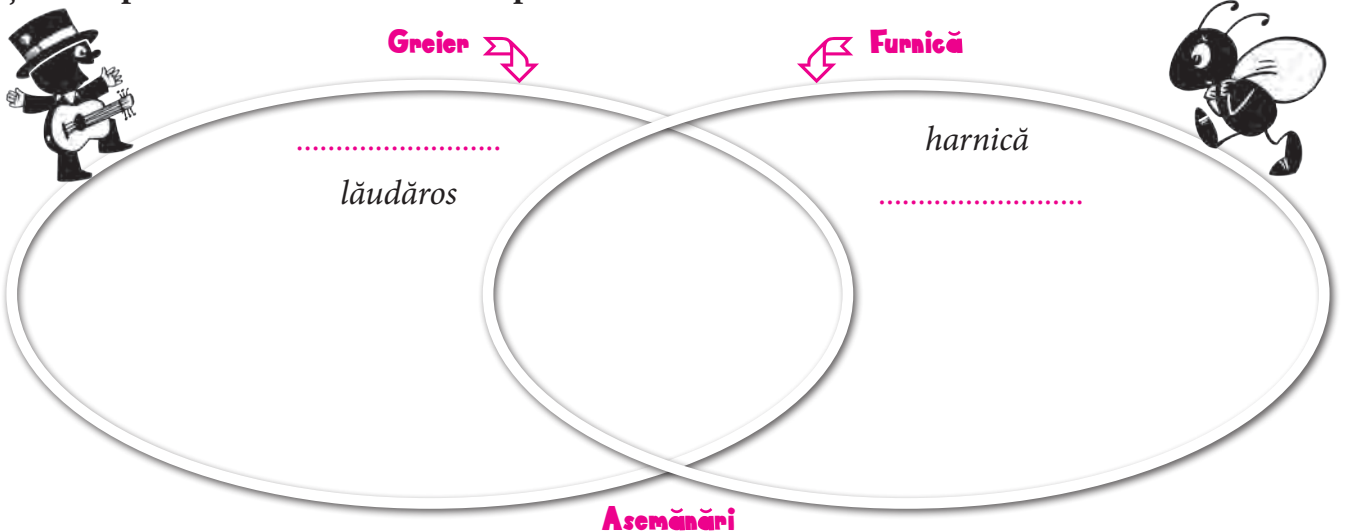
☐ sensibil;	☐ harnic;	☐ nepăsător;	☐ învățat;
☐ modest;	☐ lăudăros;	☐ disprețuitor;	☐ invidios;
☐ leneș;	☐ talentat;	☐ mincinos;	☐ neînțeles.

4

Scrie 3-4 enunțuri în care să înfățișezi autoportretul greierașului (așa cum se caracterizează el).

5

Completează diagrama cu însușirile personajelor așa cum apar în poezie. Notează însușirile în perechi de cuvinte cu sens opus.

6 Alcătuieste un dialog de 4 rânduri în care furnica îi cere lăcustei informații despre greier și aceasta i le oferă.

---

7 Alege proverbele care se potrivesc:

🌸 Lenea e cucoană mare
Care n-are de mâncare.

🌸 Cine sapă groapa altuia
Cade singur în ea.

🌸 Lauda de sine nu miroase-a bine.

II. **1** Selectează din text cuvintele care au același sens cu următoarele:

- a lenevi = _____
- încrețită = _____
- reușită = _____
- a dușmăni = _____

2 Alcătuieste câte un enunț exclamativ și interogativ cu „odată“ și „o dată“.

🌸 _____

🌸 _____

3 Scrie două îndemnuri ale furnicii către greier (*a fi modest/a nu fi lăudăros*).

---

4 Explică folosirea ghilimelelor în strofa a șasea.

IV. CÂND MERGEM LA COLINDAT?

Când Moș Crăciun a căzut din cer

după Cornelia Funke

• Înțelegerea textului • Comunicare •

1

Încercuiește răspunsurile corecte. Pot fi uneori două variante.

● *Timpul în care se petrec întâmplările:*

- a) într-o noapte în luna decembrie;
- b) înaintea sosirii lui Moș Nicolae;
- c) cu câteva zile înaintea Crăciunului;
- d) la sfârșit de decembrie.

● *Drumul lui Crăciunel:*

- a) sus, printre nori;
- b) pe pământul înghețat;
- c) pe Drumul Ceții;
- d) pe la casa lui Ben și a Carinei.

● *Ben și Carina au descoperit:*

- a) Drumul Ceții;
- b) rulota ce părea abandonată;
- c) o masă și un dulap vechi;
- d) atelierul lui Crăciunel.

● *Copiii au fost invitați în atelier de:*

- a) Crăciunel însuși;
- b) îngerașii Matilda și Emmanuel;
- c) îngerașul Matilda;
- d) spiridușul Barbă-de-Aur.

● *Secretele cadourilor lui Moș Crăciun:*

- a) sunt confecționate de spiriduși;
- b) își schimbă mărimea;
- c) dispar dacă nu sunt prețuite de copii;
- d) sunt dăruite copiilor cuminți.

2

Notează detaliile:

a) care stârnesc teama copiilor când văd rulota _____

b) legate de zgomotele din dulap care măresc frica lor _____

c) care arată acțiunile spiridușilor în atelier _____

3

Răspunde la întrebări:

- a) Care este prima impresie a copiilor când văd atelierul?
- b) Unde erau îngrămădite jucăriile?
- c) Ce făcea Crăciunel în atelier la sosirea copiilor?
- d) De ce au rămas Ben și Carina fără grai? Ce era miraculos?

4 Completează enunțurile cu explicațiile potrivite. Poți descoperi mai multe explicații.

❁ Ben și Carina au intrat în rulotă, pentru că _____

❁ Copiii s-au apropiat de un dulap vechi, fiindcă _____

❁ Ei au văzut atelierul lui Moș Crăciun, deoarece _____

❁ Jucăriile încăpeau în sacul lui Moș Crăciun, pentru că _____

❁ Copiii au înțeles cum se transformau jucăriile, deoarece _____

5 Pune în ordine ideile principale pentru a alcătui planul simplu de idei al textului.

- Ben și Carina descoperă rulota.
- Copiii intră în atelierul cu jucării miniaturale.
- Rulota lui Crăciunel ajunge pe Drumul Ceții.
- Ei află secretele darurilor lui Moș Crăciun.
- Copiii admiră atelierul lui Moș Crăciun.

6 Spune-ți părerea! A ghicit spiridușul Barbă-de-Aur gândul copiilor legat de bicicleta-cadou?

Atelier

◆ Descrie ceva ce ți-a plăcut acasă la Moș Crăciun.

- Răspunde la întrebările ajutătoare.
*Cum era atelierul? Era cald? A ce mirosea acolo?
Ce făcea Moș Crăciun?
Ce fel de obiecte te interesau, ca daruri?*
- Descrie obiectul care te-a încântat.
- Scrie rugămintea adresată lui Moș Crăciun.

• Elemente de limba română, vocabular și exprimare corectă •

1 Reunește expresiile cu un cuvânt având același sens, ales din coloana alăturată. Alcătuieste câte o propoziție cu fiecare expresie.

- ❖ se prăbuși în gol •
- ❖ își fac curaj •
- ❖ făcu un semn afirmativ •
- ❖ a tăia răsuflarea •
- ❖ a rămâne fără grai •
- ❖ în fața (lor) •

- se încurajează
- aprobă
- căzu
- a amuți
- a emoționa
- înaintea (lor)

2 Colorează cu aceeași culoare cuvintele care au același sens.

forfotă

necruțător

a goni

răzvrătit

a remarca

a șlefui

a aprecia

nimicitor

rebel

a prețui

a observa

a netezi

a alerga

agitație

3 Scrie din text cuvintele cu sens opus următoarelor:

❖ războinic → _____

❖ a se sui → _____

❖ lumină → _____

❖ a umfla → _____

❖ puternică → _____

❖ repede → _____

❖ greu → _____

❖ zgomotos → _____

4 Analizează propozițiile, notând ce exprimă fiecare cuvânt.

În casetă scrie numărul total de cuvinte.

☆ O mie de fulgere străpungeau stelele depărtate.

numere

☆ Tunetul rebel răsuna pe cerul negru ca un tren deraiat.

5 Înlocuiește primele cuvinte din cele două propoziții de la exercițiul 4.

* Acestea (Ele)

*

6 Completează spațiile libere cu termeni potriviți.

El merge la școală.

Ea l-a chemat pe Toni.

---

7 Modifică, după model.

Model: Tania îl însoțește pe verișor. ⇔ Tania l-a însoțit pe verișor.

☞ Ea îl ajunge din urmă. ⇔ _____

☞ Mama îl strigă pe băiat. ⇔ _____

☞ Victor îl invită pe Ionel. ⇔ _____

8 Scrie „la“ sau „l-a“.

☞ Ștefan _____ văzut pe motan dormind _____ soare.

☞ Când s-a apropiat, motanul _____ privit cu ochii întredeschși.

☞ El _____ urmărit pe băiat dacă se duce _____ masă sau _____ plimbare.

☞ Cum Ștefan mergea _____ bucătărie, el _____ urmat imediat.

Clubul de lectură

Obiceiuri de Crăciun în lume

☞ Cea mai importantă sărbătoare de iarnă este Nașterea Domnului Iisus Hristos. Oamenii împodobesc bradul, fac petreceri cu rudele și prietenii, așteaptă colindătorii.

☞ Colindele sunt cântece care anunță nașterea lui Iisus, iar la sfârșitul lor colindătorii îi urează gazdei sănătate, bunăstare, noroc. Aceasta, drept mulțumire, le oferă covrigi, mere sau nuci.

☞ La atmosfera plină de veselie se mai adaugă și mult așteptata venire a lui Moș Crăciun, care sosește încărcat de daruri pentru copii.

☞ În Polonia, în cinstea stelei de la Betleem, masa de Crăciun începe după ce răsare pe cer prima stea.

☞ În Mexic, înainte de Crăciun se organizează un festival al sculpturii în ridichi.

☞ În India, creștinii împodobesc bananieri sau pomi de mango și umplu bisericile cu Crăciunițe (flori roșii).

În Ajunul Anului Nou

după Fănuș Neagu

• Înțelegerea textului • Comunicare •

1

Bifează răspunsurile potrivite.

❁ Mama era în bucătărie:

făcea mâncare; frământa cozonacul; vorbea; cânta.

❁ Bănică:

privea pe fereastră ninsoarea; își așeza sania; repeta colindul; visa.

❁ În vis, au venit la colindat:

o vulpe; o căprioară; trei veverițe; patru iepuri.

❁ Băiatul i-a poftit înăuntru, servindu-i cu:

o bucată de colac; un pahar de suc; un pahar de vin; nuci.

❁ Bănică e trezit și pleacă împreună cu prietenii:

la colindat; cu sania; cu plugușorul; la scăldat.

2

Răspunde la întrebări:

- Unde era sania lui Bănică? (3 detalii precise)
- Ce formă avea colacul pregătit pentru el?
- Ce făceau prietenii lui cât se îmbrăca Bănică?

3

Descoperă comparații și completează:

◆ Mirosea dulce a vanilie și a scorțișoară.

a .....

◆ Era o mireasmă îmbietoare ca de sărbătoare.

ca .....

◆ Fulgii se roteau amețitor ca într-o horă.

ca .....

◆ Câmpia se legăna tăcută ca marea.

ca .....

◆ Vântul aspru de iarnă vuia ca un buhai.

ca .....

◆ Buruienile erau frânte de viscol ca la culesul porumbului.

ca .....

◆ Spuse ceva în somn și zâmbi ca un îngerăș.

ca .....

4 Încercuiește explicațiile potrivite:

● Ningea „îndesat“, adică:

- a) viscolit;
- b) des;
- c) fulguit.

● „Mirosea a vanilie și a scorțișoară“, pentru că:

- a) mama frământa aluatul;
- b) mama făcuse tortul;
- c) mama pregătea masa de Revelion.

● Bănică era atras de jocul fulgilor de nea, fiindcă:

- a) urma să plece cu uratul;
- b) își aștepta prietenii să se joace;
- c) se gândea la săniuș.

● Băiatul a avut un vis, deoarece:

- a) se gândea că va pleca la urat, cu plugușorul;
- b) atât iepurii cât și băieții cântau colinde;
- c) mama frământase colacii;
- d) iubea animalele.

5 Explică versul: „Măine anul se-nnoiește...“.

6 Răspunde: Ce primeau copiii la țară când mergeau la colindat?

- colăcei
- nuci
- un pahar cu vin
- bani
- biscuiți
- bomboane
- covrigi
- mere
- alte fructe

7 Completează replicile cu gesturile și mimica potrivite.

Comunicare

M-am lămurit

Joc de rol
în perechi

Tatăl: Ce ai făcut azi la ora de „Comunicare“?

Bogdan: M-am strâmbat la colegul de bancă.

Tatăl: Cum așa? .....

Bogdan: Așa! .....

Tatăl: Dar de ce? .....

Bogdan: Trebuia să mimez un „certăreț“. .....

Tatăl: Și colegul tău?

Bogdan: El îl mima pe „prietenul care-i cântă în strună!*

Tatăl (nedumerit): Aha! M-am lămurit!

* a-i cânta cuiva în strună – a fi de acord cu cineva pentru a-i câștiga simpatia

• Elemente de limba română, vocabular și exprimare corectă •

1

Barează intrusul între cuvintele cu același sens valabile în text.

☆ mireasmă, miros, mângâiere, parfum

☆ dezordonat, haotic, dezorganizat, liber

☆ rezemat, sprijinit, ajutat, fixat

☆ voinic, viguros, gras, robust

☆ neatins, nesfârșit, imens, nemărginit

☆ cumplit, aspru, răzbunător, nemilos

2

Scrie cuvintele cu sens opus:

✿ blând → _____

✿ milos → _____

✿ intră → _____

✿ liniștit → _____

✿ a se sui → _____

✿ a umple → _____

✿ repede → _____

✿ zgomotos → _____

3

Precizează înțelesurile cuvintelor „a împărți” și „dulce”.

a împărți

Mama *împarte* mărul în două.
Elevul *împarte* numărul la cinci.

dulce

Mirosea *dulce* a vanilie.
Prăjitura era *dulce* și aromată.
Copila avea un zâmbet *dulce*.
Pruncul zâmbea la mângâierea *dulce* a mamei.

- gust dulce
- blând
- nevinovat
- plăcut

4

Alcătuiește câte o propoziție cu diferite sensuri ale cuvântului „dulceață”.

5

Construiește propoziții cu termenii: a se înnoi, a se înnora, a se înnegri.

6

Încercuiește forma corectă.

☞ De ce verișorul nu *i-alia* borcanul de dulceață? ☞ Emil *i-alia* spus tatălui său adevărul?

☞ Costel *ial-i-a* împrumutat colegei sale o carte. ☞ Bunica *iali-a* adus nepoatei prăjituri de casă.

7

Alege forma „i-au” sau „iau” pentru propozițiile date.

- Bunicii _____ povestit nepotului multe amintiri.
- Verișorii _____ fructe din grădină.
- Părinții _____ cumpărat fiului un ghiozdan nou.
- Copiii _____ din prăjiturile de pe masă.

8

Completează enunțurile cu formele potrivite „i-a” sau „i-au”.

☞ Mama _____ oferit băiatului o bicicletă nouă.

☞ Bunicii _____ dat voie nepoțelei la derdeluș.

☞ Străinii _____ întrebat pe localnici despre cabană.

☞ Nu știu ce _____ spus doamna învățătoare tatălui meu.

Atelier ♦ Alcătuiește o compunere cu titlul „O întâmplare dintr-o iarnă”.
Ai grijă să respecti cele trei părți ale unei compuneri.

Scriere corectă

Colinde, colinde

de Mihai Eminescu

Obiceiuri de Anul Nou

„PLUGUȘORUL“ este o urare de recolte bogate în anul care abia începe, făcută în ultima zi a anului care a trecut. Plugușorul este întotdeauna însoțit de strigături, pocnete de bici și sunete de clopoței, dar plugul adevărat, tras de boi, a fost înlocuit cu timpul de un plug în miniatură, mai ușor de purtat, sau de buhaiul care imită mugetul boilor. La orașe, copiii și adulții merg la urat acompaniați mai ales de clopoței, dar la sate „Plugușorul“ este extrem de complex, iar alaiurile de urători duc cu ele chiar un plug.

Plugușorul

Aho, aho,
Copii și frați!
Stați puțin și nu mânați,
Lângă boi v-alăturați
Și cuvântul mi-ascultați.
Măine anul se-nnoiște,
Plugușorul se pornește,
Și începe a ura,
Pe la case-a colinda.

Iarna-i grea, omătu-i mare,
Semne bune anul are.
Semne bune de belșug
Pentru brazda de sub plug.
Ia mai mânați, măi, flăcăi,
Și sunați din zurgălăi!

Hăi, Hăi !!!

STEAUA (Mersul cu steaua) este un obicei vechi care în timp și-a pierdut semnificația. Acest obicei evocă momentul în care, la nașterea lui Iisus, pe cer s-a ivit steaua care i-a călăuzit pe magi. Menirea mersului cu „steaua“ este de a vesti oamenilor nașterea lui Hristos: copiii care merg cu „steaua“ se deghizau în magi și vesteau marea minune.

Steaua

Steaua sus răsare
Ca o taină mare
Steaua strălucește
Și lumii vestește, Și lumii vestește.
Ca astăzi Curata
Preanevinovata
Fecioara Maria
Naște pe Mesia, Naște pe Mesia.
Magii cum zăriră
Steaua și porniră
Mergând după rază
Pe Hristos să-l vază, Pe Hristos să-l vază.

Și dacă porniră
Îndată-L găsiră
La Dânsul intrară
Și se închinară, Și se închinară

Cu daruri gătite
Lui Hristos menite
Luând fiecare
Bucurie mare, Bucurie mare.

Care bucurie
Și aici să fie
De la tinerețe
Pân-la bătrânețe, Pân-la bătrânețe.

SORCOVA (Umblatul cu sorcova) este un obicei de Anul Nou, care aduce mare bucurie copiilor. Aceștia au o crenguță înmugurită de copac sau o sorcovă confecționată dintr-un băț în jurul căruia s-au împletit flori de hârtie colorată, beteală și uneori clopoței. Atingând de mai multe ori persoanele cu sorcova, sunt făcute urări de bine și bunăstare celui vizat, astfel sorcova joacă întrucâtva rolul unei baghete magice, înzestrate cu capacitatea de a transmite vigoare și tinerețe celui „sorcovit“.

Sorcova

(varianta scurtă)

Sorcova, vesela,
Să trăiți, să-mbătrâniți,
Ca un păr, ca un măr,
Ca un fir de trandafir,
Tare ca piatra,
Iute ca săgeata,
Tare ca fierul,
Iute ca oțelul.
La Anul și La Mulți Ani!

(variantă populară)

Să trăiți, să trăiți,
Întru mulți ani fericiți
Și ca pomii să-nfloriți
Și ca ei să-mbătrâniți
Și ca toamna cea bogată;
Fie casa-ndestulată.
Tot cu mesele întinse,
Cu făcliile aprinse,
Să petreceți împreună,
Până-n veci cu voie bună.

(varianta completă)

Sorcova, vesela,
Să trăiți, să-mbătrâniți,
Ca un măr, ca un păr
Ca un fir de trandafir.
Ca merii, ca perii,
În mijlocul verii.
Ca vița de vie,
La Sfânta Marie.
Tare ca piatra,
Iute ca săgeata.
Tare ca fierul,
Iute ca oțelul.
Vacile lăptoase,
Oile lănoase,
Porcii unsuroși,
Copii sănătoși.
Câte cuie sunt pe casă,
Atâția galbeni pe masă.
La anul și la mulți ani!
Să trăiți să ne dați bani!

• Se spune că cei care nu primesc cetele de colindători vor avea necazuri și sărăcie în anul ce vine.

• După model, scrie și tu o invitație pentru prietenul tău cel mai bun.

Dragă Maria,

Cu ocazia Anului Nou, vom organiza cea mai veselă petrecere. Te așteptăm la orele 18, în Sala Verde din Clubul Copiilor, pe 31 decembrie.

Ioana și Andrei

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Recapitulare

I. Citește cu atenție textul următor.

Colindătorii

după Mihail Sadoveanu

De sărbătoarea Crăciunului, cei doi băieți porniră cu Steaua. Au plecat peste câmpuri, peste podul de gheață al Siretului, spre Viișoara. Drumul către sat era greu prin zăpadă, iar tăcerea tainică a înserării strecura picături de neliniște în sufletele celor doi copii. Buzele celui mic prinseră să tremure.

– Nu se vede nimic! murmură Vasile, băiatul cel mare. Ne-am rătăcit. Ce ne facem acum? Îmi este frig! îngână cu greu frate-său cel mic.

– Vără mâinile în mâneci! Steaua o duc eu. N-ai uitat „Trei Crai?”

– Nu, n-am uitat!

Merseră înainte prin lumina cenușie a serii. Pustiu de zăpadă, înaintea lor, pustiu de zăpadă, în urma lor. Frigul creștea. Cel mic suspină abia deslușit.

– Dacă ne rătăcim? Au să iasă dihăniile.

– Ne-om ruga lui Dumnezeu și ne-o scăpa de ele.

Într-un târziu, colindătorii văzură izvorând din întuneric nenumărate stele ale satului. În hă-măitul unui câine, pătrunseră într-o ogradă.

– Primiți stelari? îndrăzni cu întrebarea Vasile.

Glasul lui era așa de slab și plin de tremur, încât gospodarul ce ieșise să-i primească se aplecă înduioșat spre ei. Stăpânul casei, un om tânăr, ca de treizeci de ani, zdravăn și spătos, se uita la ei ca la o minune.

– Veți mânca și voi, că este de unde, slavă Domnului! Dar la Betleem știți voi cine a fost? Ia să-mi cântați cântecul acela cu Domnul nostru Iisus. Înălțară băieții steaua sub candelă, clopoțelul sună ușor și începură glasurile lor curate să depene firul poveștii de demult:

„Trei crai de la Răsărit
Cu steaua călătorind...”

Iar celor din casă li se păru că îngerii cerului coborâseră să le aducă prin cântec vestea cea bună. Și n-a fost loc în sufletele lor decât pentru mângâiere și lumină.

Bifează răspunsurile potrivite.

● Acțiunea are loc:

- pe Siret, în ziua de Anul Nou;
- pe un pod, imediat după Crăciun;
- la Viișoara, de sărbătoarea Crăciunului.

● Cei doi băieți au plecat cu:

- Steaua;
- Plugușorul;
- Sorcova.

- Personajele povestirii sunt:

- Vasile;
- fratele cel mic;
- stăpânul casei;
- un vecin;
- familia colindată;

- Băiatul cel mic se teme:

- de întuneric;
- de frig;
- de animalele sălbatice;
- că vor întârzia;
- că s-au rătăcit.

- Pentru a se încălzi, Vasile îl sfătuiește pe cel mic să folosească:

- buzunarele;
- mănușile;
- mânecile paltonului;

2

Alege mesajul transmis de povestire. Propune încă unul.

- De Crăciun, este zăpadă în toată țara.
- Crăciunul este o sărbătoare sfântă pentru români.
- Copiii doresc să ureze cât mai multor săteni.
- _____

3

Formulează ideile principale, numerotând în ceruțele.

- 1 *Băieții au pornit cu Steaua departe, spre Vișoara.*
- _____
- _____
- _____

4

Spune-ți părerea! De ce îi invită gospodarul pe copii la masă?

5

Încercuiește explicațiile potrivite.

- „pustiul de zăpadă“ sugerează:
  - a) troiene de zăpadă;
  - b) cădere uriașă de zăpadă;
  - c) întindere de zăpadă fără urme, fără viață.
- „izvorând din întuneric nenumărate stele ale satului“ înfățișează:
  - a) s-au ivit stelele pe cer, deasupra satului;
  - b) se zăresc luminile de la casele sătenilor;
  - c) oamenii au ieșit cu felinarele în drum, în așteptarea colindătorilor.
- „se uită la ei ca la o minune“, deoarece:
  - a) nu-i cunoștea pentru că nu erau din acel sat;
  - b) erau primii copii veniți să colinde;
  - c) apăruseră ca printr-o minune ca să vestească Nașterea Domnului.

● „Înălțară băieții steaua sub candelă“ exprimă faptul că:

- a) ei orientează steaua spre răsărit, spre candelă și icoană, așa cum se spune în colind;
- b) băieții doreau ca gazdele să le admire steaua;
- c) respectă credința strămoșească.

II.

1 Descoperă cuvintele care au același sens.

tainic ○	○ a murmura
neliniște ○	○ clar
a îngâna ○	○ a ofta
a crește ○	○ îngrijorare
a suspina ○	○ a spori
deslușit ○	○ misterios
ogradă ○	○ emoționat
înduioșat ○	○ alinare
demult ○	○ curte
mângâiere ○	○ odinioară

2 Scrie cuvinte cu sens opus celor date.

- porniră ≠ _____
- tăcere ≠ _____
- a uita ≠ _____
- a înălța ≠ _____
- a ieși ≠ _____
- a se însera ≠ _____
- a se apleca ≠ _____
- târziu ≠ _____

3 Caută în text cuvinte care exprimă însușiri și însoțesc substantivele de mai jos.

- ◆ tăcerea _____
- ◆ lumina _____
- ◆ glas _____
- ◆ om _____

4 Transformă în însușiri următoarele substantive, precum și cuvintele care arată acțiuni.

- suflet ⇄ _____
- frig ⇄ _____
- lumină ⇄ _____
- minune ⇄ _____
- a uita ⇄ _____
- a mângâia ⇄ _____
- a crește ⇄ _____
- a se rătăci ⇄ _____

5 Alcătuieste enunțuri în care cuvintele „mic“, „roșie“, „vie“ să aibă sensuri diferite.

6 Barează cu o linie varianta greșită.

- $\frac{I-a}{Ia}$ adus mamei un buchet de trandafiri.
- $\frac{Ia}{I-a}$ spuneți, copii, ce mai faceți voi?
- Pietrele $\frac{i-au}{iau}$ speriat peștii din iaz.
- Bunicii $\frac{i-au}{iau}$ adus un pisoiaș lui George.
- $\frac{I-au}{Iau}$ auzit vorbind în șoaptă.
- Mihai $\frac{ia}{i-a}$ o prăjitură și apoi $\frac{ia}{i-a}$ restul.
- Sorin $\frac{ia}{i-a}$ îmbrățișat cu căldură.

7

Completează enunțurile folosind cuvintele „ia“, „i-a“ și „iau“, „i-au“.

- ✿ Mama _____ zis să _____ cartea din bibliotecă.
- ✿ Raluca _____ răspuns corect la toate întrebările.
- ✿ Eu _____ mingea, iar ea _____ coarda.
- ✿ Am zis că eu _____ numai „F.B.“.
- ✿ El nu _____ în seamă ce _____ spus colegii.
- ✿ Lui Andrei _____ căzut doi dinți.
- ✿ Nu vrea să _____ medicamentele așa cum _____ prescris medicii.

8

Completează cu „l-a“ și „la“ spațiile punctate:

- a) ■ „..... pomul lăudat să nu te duci cu sacul.“
 ■ „..... plăcinte înainte, ... război înapoi.“
 ■ „Cel pe care ..... mușcat câinele se teme și de lătrătură.“
- b) ❁ ..... ascultat ..... Științe.
 ❁ Marcel nu ..... invitat ..... petrecere.
 ❁ El cântă ..... vioară și ..... chitară.
 ❁ ..... colțul bulevardului, Victor ..... zărit pe Cezar.

9

Precizează ce exprimă fiecare cuvânt în propoziția:

De sfânta sărbătoare, cei doi băieți porniră cu Steaua.

10

Rebus. Descoperă tradițiile și obiceiurile de iarnă corespunzătoare fiecărui vers.

1.

4.

5.

6.

3.

2.

1. Aho, Aho, copii și frați!
2. Domn, Domn să-nălțăm...
3. Ța, ța, ța, căpriță, ța!
4. Trei crai de la răsărit...
5. Să trăiți, să înfloriți...
6. Na, na, na, Martine, na!

V. CUM ARATĂ IARNA?

Săniuța

după Claudia Groza

• Înțelegerea textului • Comunicare •

1

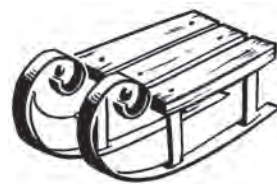
Bifează răspunsurile corecte. (pot fi două alegeri)

- *Textul este:* o povestire cu dialog; o descriere; o scenetă.
- *Timpul acțiunii:* toamna; iarna; primăvara.
- *Locul acțiunii:* casa lui Doru; orașul lui Doru; satul părinților.
- *Personajele sunt:* Doru; tatăl; Castelul Turn;
 mama; săniuța; doi copii de la orfelinat.

2

Citește cu atenție și precizează:

- De când era Castelul Turn în podul casei? (2 elemente)
- Când a făcut cunoștință săniuța cu acesta?
- Cum i-ar fi plăcut săniuței să aștepte iarna următoare? (3 elemente)
- Cum se simt obiectele din podul casei? Alege trăsăturile din perechile: **util/inutil, prețuit/disprețuit, apreciat/abandonat, trist/vesel, intact/stricat.**

3

Încercuiește folosind culori diferite trăsăturile personajelor: Doru, tatăl, săniuța, Castelul Turn.

▪ nepăsător	▪ dezordonat	▪ priceput	▪ util	▪ ordonat
▪ răsfățat	▪ trist	▪ modest	▪ disprețuit	▪ norocos
▪ vesel	▪ grijuliu	▪ abandonat	▪ apreciat	▪ inutil

4

Ce crezi? De ce Castelul Turn a ajuns în podul cu vechituri imediat după Crăciun?

5

Transcrie mesajul povestirii.

6

Scrive ideile principale din text.

- Săniuța face cunoștință cu Castelul Turn.*
- Săniuța este pregătită pentru derdeluș.*
- _____
- _____

7 **Spune-ți părerea!** Ce trăsături dobândește Doru în finalul povestirii? Descoperă trei noi calități ale lui Doru și motivează-le.

8 **Completează, transformând dialogul în povestire.**

Băiatul voios i-a zis săniuței dacă _____ . Săniuța _____
răspuns afirmativ. Aceasta _____ spus că _____
Văzând că la colțul străzii o ia spre dreapta, Doru a întrebat _____
El o preveni că _____
Săniuța _____ spus că _____

9 **A. Scrie personajele, apoi interpretează dialogul împreună cu un coleg.**

Doru s-a schimbat

**Joc de rol
în perechi**

- _____ – *Tată, am o idee grozavă! Te rog să mă ajuți! Nu pot să-ți spun acum, mă duc în pod să iau ceva.*
- _____ – *Bine, te aștept. Vezi cum cobori de acolo!*
- Doru se întoarce cu o cutie mare, plină cu jucării vechi.
- _____ – *Ce faci cu ele?*
- _____ – *Vreau să le dau unor copii de la orfelinat. Le repari tu pe cele stricate, te rog?*
- _____ – *Da, sigur. Adu o cârpă curată și șterge-le de praf!*
- _____ – *Mulțumesc, tată, am zburat! Le facem ca noi! Copiii se vor bucura mult.*

B. Continuă cu două replici discuția cu copiii orfani când ei le-au adus jucăriile.

Jucării pentru copii

**Joc de rol
în echipă**

- *Salut! Am venit cu tata să vă aduc câteva jucării. (spuse Doru fericit)*
- Tatăl pune în fața copiilor o cutie mare plină cu jucării de tot felul.
- *A fost ideea fiului meu, Doru! Am lucrat amândoi la proiect.*
- *Ce frumoase sunt! (se bucură un copil)*
- *Sunt multe! Putem să ne alegem câte una fiecare? (îndrăzni alt micuț)*
- _____
- _____

• Elemente de limba română, vocabular și exprimare corectă •

1

Barează intrusul strecurat între cuvintele care au același sens.

- ☆ *firav* – slab, subțire, fragil, friguros
- ☆ *expert* – meșter, maestru, nepriceput, specialist
- ☆ *zglobiu* – vesel, cristalin, ager, năzdrăvan
- ☆ *peripeții* – aventuri, năzdrăvăanii, întâmplări, competiții

2

Notează cuvântul cu sens opus.

ghinion ≠ _____	util ≠ _____
curățat ≠ _____	disciplinat ≠ _____
supărat ≠ _____	atent ≠ _____
gros ≠ _____	ordonat ≠ _____

3

Reține expresiile și sensul lor. Alcătuieste câte o propoziție cu fiecare dintre ele.

❖ <i>a pune o vorbă bună</i> – a susține, a favoriza	❖ <i>a face o promisiune</i> – a promite
❖ <i>a face o tură cu</i> – a se plimba, a se deplasa	❖ <i>a face semn cu mâna</i> – a saluta
❖ <i>a-și intra în formă</i> – a-și reveni, a se antrena	❖ <i>a-și face griji</i> – a se îngrijora

4

Subliniază cu o linie substantivele comune și cu două linii pe cele proprii. Precizează ce exprimă acestea.

Afară cădea o ploaie deasă. Râul Dâmbovița curgea învolburat. Micu era ocupat. Desena o mașină. Credeam că nu aude discuția mea cu doamna doctor Lascu de la Spitalul Municipal din București. La ce bun să-l intereseze bolile inimii?

5

Transformă după model.

Model: *discuție* → *discuții*

fulg → *fulgi* → *fulgii de nea*

magazie → _____	copac → _____
sanie → _____	brad → _____
jucărie → _____	fag → _____
peripeție → _____	bunic → _____

6

Formează cuvinte noi de la termenii dați.

Scriere corectă	pachet ❖ _____ pachetat	pătură ❖ _____
	bolnav ❖ _____	gând ❖ _____
	clei ❖ _____	departe ❖ _____

7 Schimbă propozițiile după model:

Model: Bunicul ne aduce fructe. → Bunicul ne-a adus fructe.

☞ El ne laudă pentru notele bune. → _____

☞ Ne spune o istorioară hazlie. → _____

☞ Mereu ne înveselește cu vorbele lui. → _____

☞ Uneori ne învață și cântece. → _____

8 Completează cu „nea“ sau „ne-a“.

La țară _____ Marin este vecin cu bunicii mei. El _____ povestit despre pățaniile sale la vânatoare. Tot el _____ arătat trofee obținute într-o iarnă aspră, cu un strat gros de _____.

9 Alcătuieste familia de cuvinte a fiecărui termen de mai jos.

● trist → *tristețe, a întrista*

● bătrân → _____

10 JOC. Numește locuitorii!

Oraș

Pitești → *piteștean*

Sibiu → _____

Bistrița → _____

Ploiești → _____

Regiune

Muntenia → *muntean*

Moldova → _____

Ardeal → _____

Banat → _____

Țară

Franța → *francez*

Italia → _____

Bulgaria → _____

Ungaria → _____

Clubul de lectură

Petria, fata de pescar (fragment)

de Claudia Groza

- Trageți acum! Încă o dată! Cu toții... bineeee!
- Se pare că am avut noroc! Am prins ceva pește!
- Ne vom plăti datoriile în câteva zile, răspunse vocea suavă a unei fetițe.
- Sigur, draga mea! Am fost binecuvântați de această dată!

Năvodul a fost aruncat pentru a doua oară în acea dimineață. Era iulie, cea mai caldă perioadă a anului. Luna nu plecase încă de pe bolta cerească. Se juca alene cu stelele, ascultând muzica valurilor. Micuța Petria le privea cuminte de pe mal.

- Oare dacă îmi aleg o stea și îi adresez o dorință, se va împlini?
- Încearcă! Nu ai ce pierde! spuse un băiat de o vârstă apropiată de cea a Petriei.
- Bine, așa am să fac, murmură zâmbind copila.

Și-a îndreptat ochii spre cer, a ales o stea și i-a mărturisit cu rezervă dorința: „Te rog să ne ajuți să plătim datoriile, apoi să merg la școală. Vreau să învăț să citesc! Mii, sute de mii de cărți voi citi pentru a-mi face din personaje prieteni de nădejde“.

- Iartă-mi indiscreția, dar te pot învăța eu să citești! Numele meu este Ștefănuț.
- Mulțumesc mult! De-ai ști cât de mult îmi doresc să citesc..., să călătoresc în întreaga lume prin intermediul cărților!

Omul de zăpadă

după Hans Christian Andersen

• Înțelegerea textului • Comunicare •

1

Marchează cu „X” răspunsurile potrivite.

- Textul este: o poveste; o poezie; piesă de teatru.
- Locul întâmplării: în spatele casei; în curte; în fața casei.
- Timpul poveștii: ger mare; ploaie; moină.
- Personajele sunt: omul de zăpadă; câinele; soba; zâna.

2

Alege răspunsul corect și motivează:

- a) Îi pria omului de zăpadă gerul? ↗ *Da, pentru că...*
- b) Ivirea soarelui îl supără? ↘ *Nu, pentru că...*
- c) Imaginea sobei i-a plăcut?
- d) Apariția florilor de gheață la ferestre l-a încântat?

3

Spune-ți părerea! Avea dreptate câinele când vorbea despre „boala” omului de zăpadă? De ce suferea acesta?

4

Dezvoltă oral a treia idee principală, povestind fragmentul corespunzător.

5

Pune în ordine evenimentele din viața omului de zăpadă.

soarele,

6

Care este sfârșitul poveștii? Omul de zăpadă „s-a vindecat”?

7

Selectează și transcrie trăsăturile sobei așa cum și le imagina omul de zăpadă.

Soba răspândea o

. Era frumoasă și amuzantă când își rotea

8

Notează asemănările și deosebirile dintre omul de zăpadă și sobă.

● Omul de zăpadă ↗

↖ ● Sobă

Asemănări

9

Atelier ♦ Schimbă finalul poveștii

Moina creștea. Omul de zăpadă se micșorase mult. Într-o seară apărură Spiridușul zăpezii.

10

Imaginează-ți în 6-8 rânduri discuția dintre Spiridușul zăpezii și omul de zăpadă.

11

Doi oameni de zăpadă

Joc de rol

La marginea satului, chiar lângă derdeluș, doi oameni rotofei, albi ca laptele, erau prinși într-o discuție cam de multichel.

– Mă doare capul întruna! Strănut în permanență, iar de odihnă nici nu se poate vorbi.
– Cam așa, vecine dragă! Oare toți pătimeșc așa ca noi?
– Și mâine va fi la fel! Aceleași zgomote, chiote, bătăi cu bulgări și întreceri de săniuțe. Niciun pic de liniște.

– Poate mâine vom avea noroc și de ceva somn. Poate și de un pic de odihnă. E doar duminică.

– Dar stai, ce se pregătește în vale? Vine o ceată întregă spre noi și trag... un sac.
– Ne fac vreo surpriză, se pare. Și, ce surpriză...!
– Vai, ce copii drăguți! Ne-au adus de îmbrăcat. S-au gândit că am înghețat de frig.

Uite! O căciulă pentru mine și una pentru tine!

– Dar ce zici de fulare? O minunăție! Cred că îl voi alege pe cel roșu.
– Așa zic și eu! Dacă tot ne-au dat viață, să aibă și grijă de noi!

Comunicare

● Elemente de limba română, vocabular și exprimare corectă ●

1

Barează intrusul în seria de cuvinte care au același sens din text.

- ☆ *strașnic* – năprasnic, cumplit, grozav, distrugător
- ☆ *se zgâiește* – spionează, se strâmbă, observă, urmărește
- ☆ *sprijin* – reazem, ajutor, fixare, îndoială
- ☆ *se sfârșea* – se topea, murea, suferea, închidea, se chinuia
- ☆ *încăpere* – odaie, sală, depozit, cameră

2

Precizează de la ce cuvânt s-a format „învăpăiat“.

3

Formează cuvinte după modelul de la exercițiul 2. Vor începe cu „îm-“ sau „în-“!

☆ belșug → _____	☆ blând → _____
☆ frig → _____	☆ puțin → _____
☆ gheață → _____	☆ bolnav → _____
☆ soare → _____	☆ prieten → _____
☆ flacăra → _____	☆ purpură → _____

4

Notează cuvintele cu sens opus.

● belșug → _____	● bolnav → _____
● coboară → _____	● creștea → _____
● blând → _____	● îngheț → _____

5

Indică oral sensurile cuvintelor subliniate.

- Găina scurma în grămada de pământ.
- Tânărul scurma în obiectele vechi pentru a afla adevărul.
- Gândul plecării îi scurma sufletul. („o“, „două“)

6

a) Notează forma de plural a substantivelor date.

◆ zăpadă → _____ („o“, „două“)	◆ ciob → _____
◆ văpaie → _____	◆ trup → _____
◆ boală → _____	◆ subsol → _____
◆ noapte → _____	◆ olan → _____
◆ ușă → _____	◆ om → _____

b) Precizează cum se numără aceste substantive.

7

Grupează în două coloane, după numărul lor, substantivele din textul următor.

„În dimineața aceasta, când plecam de la școală, s-a petrecut o întâmplare urâtă cu zăpada. Un grup de elevi, de cum au cotit-o pe Corso, au și început să arunce cu bulgări de zăpadă, din zăpada aceea plină de apă, care face bulgării tari și grei ca pietrele. Pe trotuare trecea multă lume.“

8

Analizează substantivele după model.

Model: sobă – substantiv comun, („lucru“), număr singular, gen feminin („o“ - „două“)

„Dar într-o dimineață raza de soare nu mai veni. Cerul rămase acoperit de nori. Cea dintâi picătură de ploaie o izbi rece, greoaie. Câteva zile a plouat. Nici rândunelele nu se mai vedeau. Dar mirosul crinilor, seara, se împrăștiă puternic, umed: o amețea.

După zilele acestea, lipsite de scânteiere, soarele răsări, într-o dimineață înfocat, vărsând parcă flăcări, încălzind totul în câteva clipe.“

9

Desparte în silabe cuvintele:

◆ viitură _____	◆ științific _____
◆ licee _____	◆ muzee _____
◆ cooperare _____	◆ zoologie _____
◆ accident _____	◆ accent _____

10

Unește fiecare enunț cu sensul cuvântului colorat. Alege din coloana alăturată.

● Am fost și suntem un neam de oameni curajoși și ospitalieri.	○ rudă
● Sunt neam cu colegul de bancă.	○ popor
● Până la această oră, n-am mâncat neam .	○ origine, rang
● Bunicii mei sunt de neam nobil.	○ deloc

11

Completează cu „neam“ sau „ne-am“, apoi alcătuieste propoziții pe caiet.

____ pašnic	●	____ cântărit	●	____ ajutat
____ întâlnit	●	____ de români	●	____ întrebat

12

Transformă, după model:

Model: Ne plângem de frig. → Ne-am plâns de frig.

- Ne întâlnim la școală. → _____
- Ne jucăm cu bulgări. → _____
- Ne construim o cazemată. → _____
- Ne distrăm de minune. → _____

Recapitulare

I. Citește cu atenție textul.

La urat

după Ion Creangă

Odată, la un Sfântul Vasile, ne prindem noi vro câțiva băieți din sat să ne ducem cu plugul¹; căci eram și eu mărișor acum. Și în ajunul Sfântului Vasile, toată ziua am stat de capul tatei, să-mi facă și mie un buhai² ori, de nu, măcar un harapnic³.

– Doamne, ce harapnic ți-oi da eu, zise tata de la o vreme. N-ai ce mânca la casa mea? Vrei să te bușească cei nandralăi⁴ prin omăt? Acuș te descalt!

Văzând eu că mi-am aprins paie-n cap cu asta, am șterpelit-o⁵ de-acasă numai cu beșica cea de porc, nu cumva să-mi ieie tata ciubotele și să rămân de rușine înaintea tovarășilor! [...]

Ș-o luăm noi de la popa Oșlobanu, tocmai din capul satului din sus, cu gând să umblăm tot satul... Când colo, popa tăia lemne la trunchiu afară și, cum a văzut că ne așezăm la fereastră și ne pregătim de urat, a început a zice:

– De-abia s-au culcat găinile, și voi ați și început? Ia stați oleacă, blăstemaților, să vă dau eu!

Noi, atunci, am pârlit-o la fugă. Iar el, zvârr! cu o scurtătură în urma noastră, căci era om hursuz și pâclișit⁶ popa Oșlobanu. Și, din spaima ceea, am fugit noi mai jumătate de sat înapoi, fără să avem când îi zice popei: „Drele⁷ pe podele și bureți pe păreți; câte pene pe cucoși, atâția copii burduhoși⁸“, cum obișnuiesc a zice plugarii⁹ pe la casele ce nu-i primesc [...].

Și intrăm noi la Vasile Aniței și ne așezăm la fereastră după obicei.

– Ură, tu, măi Chiriece, zic eu lui Goian; și noi, măi Zaharie, să prufnim din gură ca buhaiul; iară iștialalți să strige: hăi, hăi!

Ș-odată și începem. Și ce să vezi? Unde nu se iè hapsâna¹⁰ de nevasta lui Vasile Aniței cu cociorva¹¹ aprinsă după noi, căci tocmai atunci trăgea focul, să deie colacii în cuptior.

– Vai, aprinde-v-ar focul, să vă aprindă! zise ea, burzuluiță¹² grozav; dar cum se cheamă asta? În obrazul cui v-a învățat!...

Atunci noi, la fugă, băieți, mai dihai decât la popa Oșlobanu..., oprindu-ne în răscrucile drumului din mijlocul satului, aproape de biserică...

Și după ce ne-am înțeles noi cu jurământ, să umblăm anul următor tot împreună, ne-am despărțit unul de altul, răbigiți de frig și hămisiți de foame, și hai fiecare pe la casa cui ne are, că mai bine-i pare. Și iaca așa ne-a fost umblarea cu plugul în anul acela.

Minidicționar

¹plugul – plugușorul

²buhai – (aici) instrument popular

³harapnic – bici

⁴nandralăi – vlăjgani

⁵a (o) șterpeli – a fugi

⁶pâclișit – dușmănos

⁷drele – ciuperci care cresc pe copaci

⁸burduhos – burtos

⁹plugar – (aici) urător

¹⁰hapsân – rău, avar

¹¹cociorvă – vătra de lemn

¹²burzuluiță – supărat

1**Barează răspunsurile nepotrivite:**

- Timpul când are loc întâmplarea:

- de Sf. Nicolae;
- după Revelion;
- în ajunul Sf. Vasile;
- de Crăciun;
- de Sf. Vasile.

- Locul derulării întâmplărilor:

- în satul Humulești;
- la popa Oșlobanu;
- la popa Vasile;
- la Vasile Aniței;
- la dascălul Vasile.

- Personajele care participă la întâmplare:

☐ Chiriac;	☐ popa Oșlobanu;	☐ Zaharia lui Gâtlan;
☐ Nică;	☐ nevasta lui Vasile Aniței;	☐ ceilalți copii;
☐ Smărăndița;	☐ tatăl lui Nică;	☐ Goian.

2**Ce obiecte au folosit băieții la urat?**

● buhai	● plug	● bici	● acordeon	● clopoței
● fluier	● vioară	● niciun obiect	● muzicuță	● tobe

3**Alege explicațiile potrivite pentru expresiile următoare:**

- „să ne ducem cu plugul“:

- să mergem ca să arăm pământul;
- să mergem la urat cu plugușorul;
- să ne plimbăm cu căruța.

- „mi-am aprins paie-n cap“:

- am pățit-o;
- am provocat supărare;
- mi-am pus paie în cap.

- „de-abia s-au culcat găinile“:

- este foarte devreme;
- se vor trezi găinile;
- găinile au adormit foarte greu.

- „a sta pe capul cuiva“:

- a insista;
- a se așeza pe capul cuiva;
- a supăra pe cineva.

4**Ordonează ideile, apoi delimitează textul în fragmente.**

- Nevasta lui Vasile Aniței îi alungă pe colindători.
- Copiii se despart, înfometăți și înghețați.
- Nică și prietenii săi hotărăsc să plece cu plugușorul.
- Popa Oșlobanu îi izgonește pe copii.

II.

1

Unește cuvintele care au sens asemănător.

a se duce ☐	☐	nea
ceartă ☐	☐	puțin
omăt ☐	☐	frică
a umbla ☐	☐	curte
oleacă ☐	☐	a pleca
spaimă ☐	☐	a merge
ogradă ☐	☐	sfadă

2

Scrive cuvintele cu sens opus.

- mărișor $\neq$ _____
- a se descălța $\neq$ _____
- a aprinde $\neq$ _____
- a pleca $\neq$ _____
- înăuntru $\neq$ _____
- a se așeza $\neq$ _____
- supărată $\neq$ _____

3

Descoperă înțelesul expresiilor subliniate din enunțuri, apoi unește-le cu termenii din coloana alăturată.

- La semnalul polițistului, tata *a tras pe dreapta*.
- Din cauza dietei ținute, prietena mea *s-a tras la față*.
- Bunicul s-a oprit *să-și tragă sufletul*.
- Sora mea *a tras cu urechea* când am discutat cu mama.
- La test, colegul meu *a tras cu ochiul* în lucrarea mea.
- Am tras de timp* ca să ajungi și tu.

- să se odihnească
- a slăbit
- a oprit
- a iscodit
- am târăgănat
- a spionat

4

Care sunt sensurile cuvântului „odată“, în textul „Cu uratul“?

- a) ..... b) .....

5

Spune-ți părerea! Exprimă într-un enunț sau două ce ți-a plăcut cel mai mult în această povestire.

6

Barează cuvintele care nu sunt substantive.

bici, omăt, cap, ursuz, sat, lemne, stați, tovarăși, trunchi, despărțiți, spaimă, colacii, hămesiți, foame, frig, hai, umblarea, urat.

7

Transcrie din text:

a) câte două substantive care să exprime: ființe, lucruri, fenomene ale naturii.

b) două substantive proprii _____

c) câte un substantiv comun pentru fiecare gen studiat.

✿ masculin (se numără „un“, „doi“) ✿ feminin („o“, „două“) ✿ neutru („un“, „două“)

Scrie:

a) forma de plural a substantivelor: **aripă, cale, corp, fiică, ied, anotimp, căldură, zi, tablă;**

b) forma de singular a substantivelor: **maci, străzi, chei, dulapuri, fii, copii, lopățele, ierni.**

9 Activitate în perechi. Subliniază substantivele din textul de mai jos, apoi completează tabelul. Schimbă caietul cu al colegului pentru verificare.

Fratele meu se pregătește intens pentru examen. El rezolvă multe exerciții și probleme. Mama mi-a spus să iau aminte. Dacă sunt copil harnic, voi pleca și eu în excursia plănuită.

SUBSTANTIVUL	Felul substantivului	Genul substantivului	Numărul substantivului
fratele	comun	masculin	singular

10 Completează cu forma potrivită: „ne-am“/„neam“, „ne-a“/„nea“.

- ✿ Noi nu _____ spus un cuvânt.
- ✿ Dacii erau un _____ de oameni viteji.
- ✿ Ea _____ privit cu reproș.
- ✿ Plapuma de _____ acoperise pământul.
- ✿ Bunica era vecină cu _____ Ion.

11 Alcătuieste câte un enunț cu formele: „nea“, „ne-am“, „ne-a“.

Recapitulare semestrială

- Citește textul.

Bulgărele de zăpadă (fragment)

de Edmondo de Amicis

Ninge, ninge întruna. În dimineața aceasta, când plecam de la școală, s-a petrecut o întâmplare urâtă cu zăpada. Un grup de elevi, de cum au cotit-o pe Corso, au și început să arunce cu bulgări de zăpadă, din zăpada aceea plină de apă, care face bulgării tari și grei ca pietrele. Pe trotuare trecea multă lume. Un domn strigă:

– Încetați, ștregarilor! și, în aceeași clipă, de pe partea cealaltă a străzii, se auzi un țipăt ascuțit; era un bătrân care își pierduse pălăria și se clătina, acoperindu-și fața cu mâinile, iar lângă el un copil striga:
– Ajutor! Ajutor!

Imediat a alergat lume din toate părțile. Fusesse lovit de un bulgăre la un ochi. Toți copiii au luat-o la fugă, care încotro, cât ai clipi, iute ca săgețile. Eu mă aflam în fața librăriei, unde intrase tatăl meu, când i-am văzut venind în goana mare pe câțiva dintre colegii mei care s-au amestecat printre ceilalți de lângă mine și s-au prefăcut că privesc vitrinele: era Garrone cu obișnuita lui bucată de pâine în buzunar, Coretti, zidărașul, și Garoffi, cel cu timbrele. Între timp, în jurul bătrânului se adunaseră o mulțime de oameni și un sergent și alte persoane alergau încoace și încolo amenințând și întrebând:

– Cine e? Cine a fost? Tu ești? Spuneți cine a fost? și se uitau la mâinile copiilor, să vadă dacă le aveau sau nu ude de zăpadă. Garoffi era lângă mine: mi-am dat seama că tremura tot și era alb la față, ca un mort.

Completează harta textului:

Autorul

Titlul textului

Timpul

Locul

Personajele

Evenimentul

Învățătura textului

Sentimentele mele legate de acest text

2 Formulează celelalte idei principale din text.

1. Niște elevi se bat în stradă cu bulgări de zăpadă.

2. _____

3. _____

4. _____

3 Răspunde la întrebări și motivează.

a) Ce s-a petrecut cu victima?

b) De ce toți copiii au luat-o la fugă după incident?

c) Unde se afla Enrico, băiatul care povestește întâmplarea?

d) Ce elevi s-au strecurat pe lângă colegul lor, prefăcându-se că privesc vitrinele? De ce?

4 Formulează două întrebări pornind de la ultimul alineat al textului.

5 Alcătuieste câte o propoziție în care să utilizezi formele „într-una“, „întruna“.

6 Spune-ți părerea! De ce crezi că Garoffi tremura și era alb la față?

7 Construiește alte trei propoziții în care cuvântul „ochi“ să aibă sensuri diferite de cel din text.

8 Găsește sensul următoarelor expresii.

● a o coti _____

● a o lua la fugă _____

● încoace și încolo _____

9 Transformă grupurile de cuvinte astfel încât să exprime un singur lucru, fenomen.

bulgării tari și grei ca pietrele	trotuarele înzăpezite	diminețile umede
bulgărele		

10 Modifică:

trecător   coleg   bulgăr   fulg   copil
toți _____ toți _____ toți _____ toți _____ toți _____
niște _____ niște _____ niște _____ niște _____ niște _____

11 Analizează substantivele comune din al treilea paragraf, al patrulea enunț al textului, după model.

Model: grup = substantiv comun, gen neutru (se numără „un“, „două“), număr singular
„Eu mă aflu în fața librăriei ...“

12 Explică scrierea cuvintelor colorate:

- În dimineața aceasta, **s-a** petrecut o întâmplare urâtă.
- Se uitau la mâinile copiilor să vadă dacă le aveau **sau** nu ude de zăpadă.

13 Completează cu formele potrivite „i-a“/„ia“, „s-a“/„sa“, „i-au“/„iau“, „s-au“/„sau“.

- ✂ Enrico _____ văzut pe colegii săi că o _____ pe strada alăturată.
a lua
- ✂ Bătrânul _____ trezit lovit cu un bulgăre în ochi.
- ✂ El _____ clătinat și pălăria _____ zburat de pe cap. Pălăria _____ fost recuperată.
- ✂ Toată lumea _____ adunat la fața locului.
- ✂ Oamenii _____ sărit în ajutor bătrânului. Ei îl _____ și îl conduc într-o prăvălie.
a lua

14 Alcătuieste enunțuri cu: *ne-a privit, l-a întrebat, la librărie, neam cu Sorina, ne-am întâlnit.*

15 Transformă: a) substantivele proprii în substantive comune și rescrie.

- Un grup de elevi au cotit-o pe Corso. (bulevardul central) _____
- Erau Coretti, zidărașul, și Garoffi, cel cu timbrele. (Cine erau cei doi?) _____

b) substantivele comune în substantive proprii.

Mă aflu în fața librăriei. _____

Enrico l-a recunoscut pe bătrânul funcționar, Giacomo.

16 Citește continuarea povestirii pentru a afla sfârșitul întâmplării.

17 Transformă în povestire dialogul dintre Enrico și tatăl său din finalul textului.

18 Formulează o cerere familiară adresată lui Garoffi de către un coleg, după intervenția directorului.

19

Scrie în câteva enunțuri ce te-a emoționat în această povestire.

20

Alcătuiește o compunere despre o întâmplare petrecută iarna. Alege un titlu potrivit.

*Clubul
de lectură*

Bulgărele de zăpadă

(continuare)

de Edmondo de Amicis

– Cine e? Cine-a fost? continua lumea să strige.

Atunci l-au auzit pe Garrone, șoptindu-i lui Garoffi:

– Hai, du-te și te prezintă; ar fi o lașitate să lași să fie pedepsit un altul.

– Dar eu nu am făcut-o înadins! îi răspundea Garoffi, tremurând ca o frunză.

– N-are importanță, fă-ți datoria, repeta Garrone.

– Dar nu am curaj!

– Fă-ți curaj, te însoțesc eu!

Sergentul și ceilalți strigau din ce în ce mai tare:

– Cine e? Cine a fost? I-a intrat omului sticla de la ochelari în ochi! L-au orbit! Tâlharilor!

Am crezut că Garoffi se prăbușește.

– Vino, îi spuse hotărât Garrone, te apăr eu! și, apucându-l de un braț, îl împinse înainte, susținându-l ca pe un bolnav. Mulțimea a văzut și a înțeles îndată, iar câțiva s-au năpustit spre el cu pumnii ridicați. Dar Garrone s-a așezat la mijloc, strigându-le:

– Zece bărbați ați vrea să săriți împotriva unui copil?

Atunci toți s-au oprit și un sergent l-a luat pe Garoffi de-o mână și l-a condus prin mulțime până la prăvălia de paste făinoase, unde îl duseseră pe cel lovit ca să-și mai revină puțin. Văzându-l, l-am recunoscut imediat pe bătrânul funcționar care locuiește în aceeași clădire cu noi, la etajul al patrulea, împreună cu nepoțelul său. Stătea pe un scaun și avea o batistă la ochi.

– N-am făcut-o înadins! plângea Garoffi în hohote, mort de frică. N-am făcut-o înadins! striga el disperat.

Două, trei persoane l-au îmbrâncit cu furie în prăvălie, țipând la el pe ton de poruncă.

– În genunchi, cu fruntea la pământ, cere iertare! și cu o-mbrâncitură l-au aruncat pe jos. Dar, pe neașteptate, două brațe puternice l-au ridicat în picioare și cu un glas hotărât a spus:

– Nu, domnilor! Era Directorul nostru, care văzuse totul. Deoarece copilul a avut curajul să se prezinte singur, adăugă, nimeni nu are dreptul să-l înjosească. Toți au tăcut.

– Cere-ți iertare – îi spuse lui Garoffi directorul.

Garoffi izbucni în plâns, îmbrățișă picioarele bătrânului, care-i căută capul cu mâna și-l mângâie pe păr. Atunci toți într-un cor:

– Du-te băiete, hai du-te, întoarce-te acasă! Și tatăl meu m-a tras afară din mulțime, iar în drum spre casă, mi-a spus:

– Enrico, într-o asemenea întâmplare, tu ai avea curajul să-ți faci datoria, să te duci să-ți mărturisești greșeala?

– Da, tată.

Iar el:

– Dă-mi cuvântul tău de copil cins-tit.

– Îți dau cuvântul meu, tată!

VI. SPRE CE TĂRÂMURI NE AVENTURĂM?

Jim Năsturel și Lukas, mecanicul de locomotivă

după Michael Ende*

• Înțelegerea textului • Comunicare •

1

Marchează cu „X” variantele corecte.

- a) Textul este: un text informativ/articol de ziar;
 un text narativ/poveste;
 un text liric/poezie.

b) Locul întâmplărilor:

- Lummerland; Ținutul Celor o Mie de Vulcani;
 Cetatea Dragonilor; Pădurea Celor o Mie de Minunății.

c) Timpul acțiunii:

- într-una din zile; în visul lui Lukas; în vremurile de demult.

d) Personajele sunt:

- Lukas; Emma; Jim Năsturel;
 Nepomuk; Uriașul Părelnic; un vulcan văicăreț.

2

Completează enunțurile cu informații din textul citit, transformând dialogul în povestire.

Lukas și Jim Năsturel au plecat, conduși de Emma, către _____.

Ajunși în _____, aceștia aud un zgomot. Lukas întrebă dacă _____. Deodată, își face apariția _____, o creatură _____ care se plânge de faptul că _____. Lukas și Jim se oferă să-l ajute. Ei au descoperit că _____.

_____ s-a bucurat nespus după ce _____ a reparat vulcanul. Acesta le-a _____ celor doi pentru ajutorul dat și i-a îndrumat către _____.

3

Argumentează! De ce Jim se numea și Năsturel?

* Michael Ende se pronunță [mihael endă].

4 Descrie ținutul Lummerland.

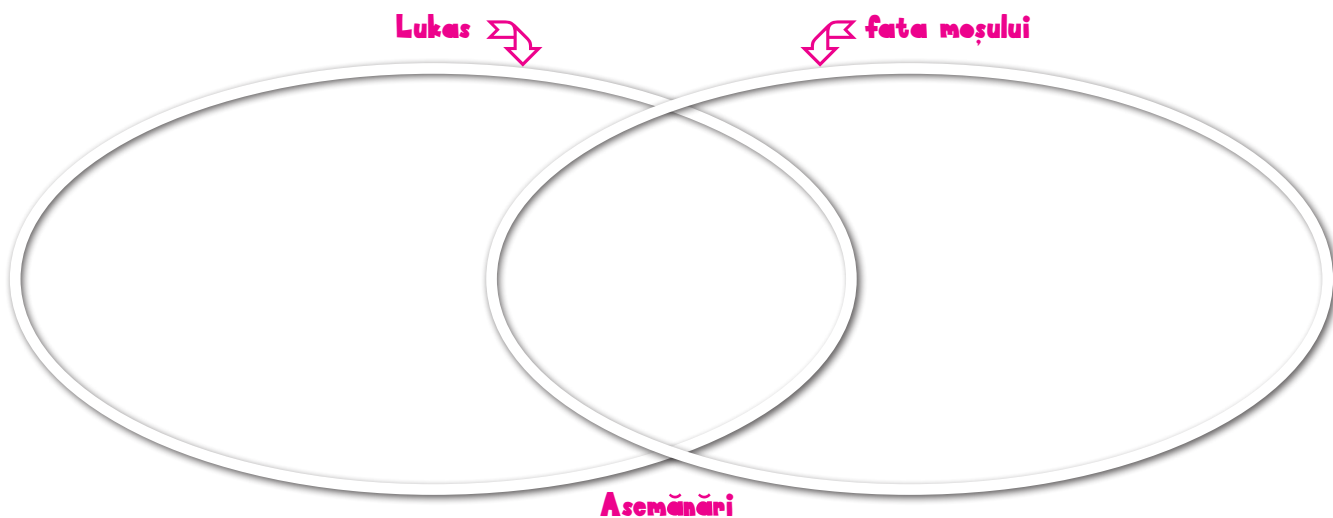

---

5 Extrage din text trei trăsături fizice și trei trăsături morale ale lui Lukas.

- ♦ trăsături fizice: _____
- ♦ trăsături morale: _____

6 Prin comportamentul său, Lukas se aseamănă cu fata moșului. Completează diagrama cu asemănări și deosebiri dintre cele două personaje.

7 *Atelier.* ♦ Pune-ți imaginația la încercare și continuă povestea cu întâmplări prin care pot trece personajele în Cetatea Dragonilor.

8

Fișă de portofoliu

- a) Realizează un desen care să corespundă descrierii din text a dragonului.
 b) Cu ajutorul detaliilor din text, realizează o hartă care să-i ajute pe Lukas și pe prietenii lui să ajungă la Cetatea Dragonilor. Folosește anumite simboluri.

9

Scrie într-un cuvânt ce reprezintă fiecare imagine.

• Elemente de limba română, vocabular și exprimare corectă •

1

Scrie cuvinte care au sens asemănător.

neînchipuit ⇨ _____

întinsă ⇨ _____

creastă ⇨ _____

sumedenie ⇨ _____

felurite ⇨ _____

văicăreală ⇨ _____

ivite ⇨ _____

2

Scrie cuvinte cu sens opus.

răbdător ≠ _____

a pătrunde ≠ _____

izolat ≠ _____

a șopti ≠ _____

stins ≠ _____

fîrav ≠ _____

înăuntru ≠ _____

3

Găsește cuvinte înrudite cu „a călători“.

4

Precizează de la ce cuvânt s-au format:

☆ înfățișare ⇨ _____

☆ înfiorător ⇨ _____

☆ întărită ⇨ _____

☆ neînchipuit ⇨ _____

5 Desparte în silabe următoarele cuvinte:

- neînchipuit → _____ ● sufragerie → _____
● întortocheată → _____ ● funingine → _____
● împrejurimi → _____ ● creatură → _____

6 Scrie câte trei cuvinte alcătuite din:

- ❁ o silabă (monosilabice) → _____
❁ două silabe (bisilabice) → _____
❁ trei silabe (trisilabice) → _____
❁ mai multe silabe (plurisilabice) → _____

7 Alcătuieste enunțuri cu sensurile diferite ale cuvintelor „mare“, „mie“, „amărât“, „ținut“.

8 Barează forma incorectă.

- ❁ Le-am oferit **amândorura/amândurora** tot ce aveau nevoie.
❁ Am dat **la fiecare/fiecăruia** ceea ce merita.
❁ Le voi dărui **tuturor/tuturora** prietenelor mele câte o floare.
❁ I-am chemat pe **toți tustrei/tustrei** să explice ce s-a întâmplat.

⚠️ Atenție! Se scrie și se pronunță **amândurora**, nu amândorura.

9 Alcătuieste o compunere, de 10-15 rânduri, în care să-ți imaginezi o poveste, avându-i ca eroi pe Lukas și pe Emma.

În redactarea textului, vei avea în vedere: • respectarea celor trei părți ale compunerii (introducerea, cuprinsul și încheierea); • folosirea povestirii și a dialogului; • adecvarea conținutului la tema dată; • alegerea unui titlu potrivit; • încadrarea în spațiul acordat; • respectarea normelor de scriere corectă.

- 10** **Pantomimă.** a) La clasă sau împreună cu părinții vizionează fragmente cu: Stan și Bran, Charlie Chaplin. Când filmele erau mute, cum se exprimau actorii fără să folosească limbajul?
b) Imită un personaj îndrăgit prin gesturi și mimică (pantomimă). Clasa ghicește personajul.

George și cheia secretă a Universului

după Lucy și Stephen Hawking*

• Înțelegerea textului • Comunicare •

1

Completează cadranele cu informații desprinse din text.

<p>a) Notează:</p> <p>Titlul: .....</p> <p>.....</p> <p>Autorii: .....</p> <p>Personajele: .....</p> <p>.....</p>	<p>b) Precizează:</p> <p>Timpul întâmplării: .....</p> <p>.....</p> <p>Locul acțiunii: .....</p> <p>.....</p>
<p>c) Răspunde la întrebări.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cine este Cosmos? <p>.....</p><p>.....</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ce este Cosmosul? <p>.....</p><p>.....</p><p>.....</p> <ul style="list-style-type: none"> • În cât timp se formează o stea? <p>.....</p><p>.....</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ce fel de ochelari sunt aceia folosiți de cei trei vecini? <p>.....</p><p>.....</p><p>.....</p>	<p>d) Transcrie din text cuvintele care descriu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • calculatorul <p>.....</p><p>.....</p> <ul style="list-style-type: none"> • pe Annie <p>.....</p><p>.....</p><p>.....</p> <ul style="list-style-type: none"> • pe Eric <p>.....</p><p>.....</p><p>.....</p>

2

Încercuiește varianta corectă.

a) George era captivat de calculator deoarece:

- era un bun utilizator al acestuia;
- calculatorul era de ultimă generație;
- nu avea un calculator acasă.

b) „ecranul plat atașat tastaturii“

face referire la:

- monitor;
- laptop;
- televizor.

* Lucy și Stephen Hawking se pronunță [lusi și stivăn hoching].

c) Condiția acceptării lui Eric drept membru al Ordinului Cercetării Științifice pentru Binele Omenirii este:

- să nu discute cu nimeni despre ceea ce va vedea prin ochelari;
- să vină mereu în vizită la vecinii săi;
- să promită că va folosi noțiunile acumulate pentru a face bine.

d) Cheia ascunsă care permite accesul lui George în Univers este:

- promisiunea că va face numai bine;
- să învețe cum să lucreze cu calculatorul;
- utilizarea tastei cu denumirea Enter.

e) Stelele sunt:

- aglomerații imense de gaze și praf;
- formațiuni care luminează datorită luminii solare;
- artiste celebre de film.

f) Spre finalul vizitei, Eric a amețit, deoarece:

- fusese izbit de roca ce lovise sticla ferestrei;
- s-a concentrat prea mult asupra imaginilor de pe ecran;
- zgomotul era asurzitor;
- a folosit niște ochelari nepotriviți.

3

Ordonează ideile următoare conform întâmplărilor din text.

- Cei trei urmăresc o proiecție despre nașterea Universului.
- Eric îl integrează pe George în lumea lui Cosmos.
- George admiră computerul mare al lui Eric.
- Annie acceptă revenirea lui George, cu condiția ca acesta să păstreze secretul.
- George se împrietenește cu vecinii săi.

4

Povestește oral, apoi în scris, fragmentul al treilea.

5

Încercuiește cuvintele care au legătură cu calculatorul.

☐ taste	☐ fotografie	☐ monitor	☐ buton	☐ mouse
☐ șoarece	☐ tastatură	☐ jocuri	☐ prieten	☐ unitate
☐ studiu	☐ internet	☐ conversație	☐ oboseală	☐ necesitate

6

Argumentează! Care este motivul pentru care George a fost convins să promită că nu va vorbi cu nimeni despre Cosmos?

7

Exemplifică prin trei situații necesitatea unui calculator.

8

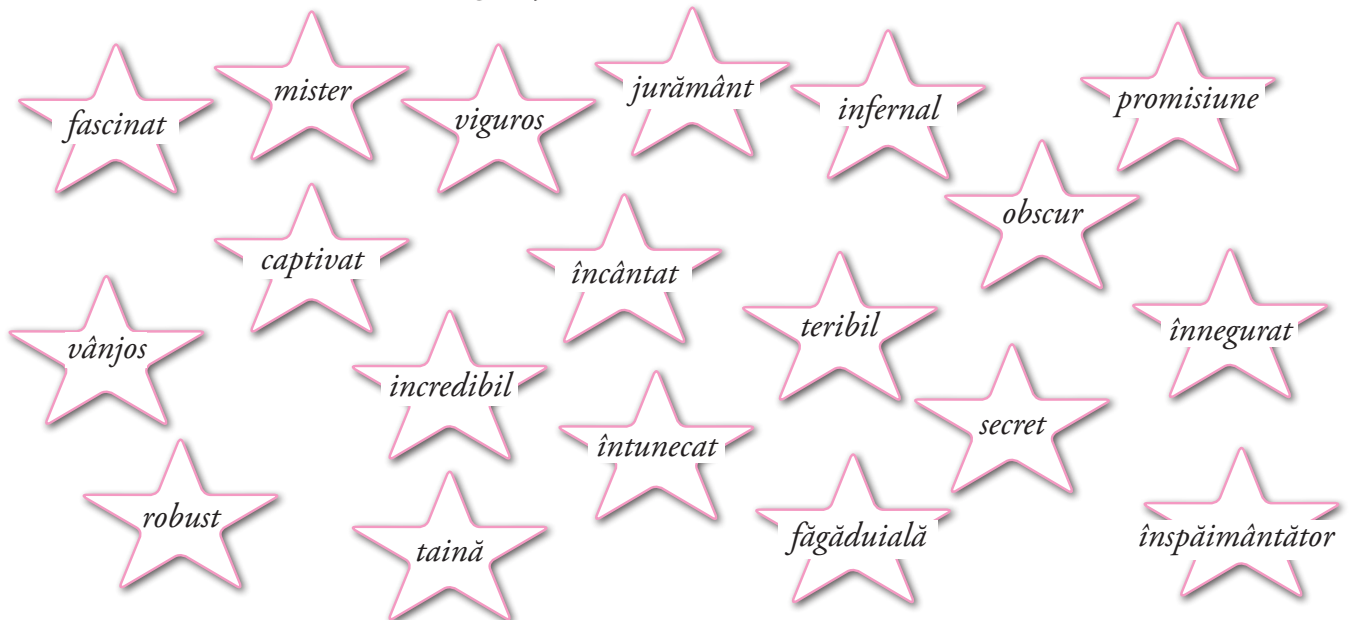
Adaptează-ți vorbirea la situațiile de comunicare date. Atenție la formulele și modul de adresare, dar și la tonul vocii!

- Ai întârziat la teatru. Intri în sală și ceri îndrumări în privința așezării pe locul tău.
- Îi soliciți doamnei învățătoare să repete datele referitoare la tema pentru acasă.
- Participi la o activitate internațională cu tema „Jocurile copilăriei“. Prezintă participanților un joc cunoscut de tine.
- Ești în excursie și te-ai îndepărtat de grup. Soliciți ajutor.
- Ești într-un aglomerat parc de distracții, iar tu dorești să-ți inviți prietenul/prietena la o plimbare în caruselul personajelor Disney.

• Elemente de limba română, vocabular și exprimare corectă •

1

Asociază cuvintele care au sens asemănător prin folosirea aceleiași culori. Transformă în cometă steaua pentru care nu găsești pereche.

2 Unește tastele pe care sunt scrise cuvinte cu sens opus.

buimac	aranjat	•	a încuviința	adunate
ciufulit	plăpând	•	gigantic	a dezaproba
robust	dezmeticit	•	presărate	pitic

3 Alcătuieste câte un enunț în care cuvântul „colț“ să aibă sensurile următoare: **dinte, vârf ascuțit, vârful ierbii, capăt de pâine, ungher al camerei.**

---

4 Scrie sensurile diferite ale cuvintelor:

stea

1. _____

2. _____

slujbă

1. _____

2. _____

5 Completează tabelul, analizând substantivele următoare:

SUBSTANTIVUL	Felul substantivului	Genul substantivului	Numărul substantivului
părul			
Annie			
colț			
navă			
calculatoare			
George			
Cosmos			

6**Completează spațiile libere, după model:****să îi aducă** → **să-i aducă**

● să îi ajute → _____

● să îi certe → _____

● să îi cheme → _____

● să îi fie → _____

● să îi cunoască → _____

● să îi ocolească → _____

● să îi mulțumească → _____

● să îi ferească → _____

● să îi spună → _____

7**Completează textele de mai jos, folosind cuvintele „să-i“ sau „săi“, după caz:**

❁ „Uite-i pe amicii _____ ,
 _____ chemăm pe toți în vie,
 Ca să facă gălăgie
 Să se-audă peste văi.“

❁ „Lumea vine ca la teatru
 Ca _____ vadă pe cei patru:
 O doamnă cu fiii _____
 Care sunt micuți, dar răi.“

❁ Gazda recomandă _____ culce pe
 oaspeți în camerele de la etaj.

❁ Eliza îndura bucuroasă orice, numai _____ poată
 scăpa pe frații _____ de vrajă.

8**Completați conform cerințelor:**

Cuvântul	Litere	Sunete	Vocale	Consoane
excursie	8	9	e, u, i, e	x, c, r, s
zumzet				
slujbă				
fanfară				
strălucitoare				
încuviință				

9**Scrieți câte două cuvinte, conform schemelor date.**

CV ⇄ _____

CVCV ⇄ _____

VCC ⇄ _____

VCCV ⇄ _____

Citește e-mailul primit de Bogdan.

De la:	alexandra2016@yahoo.com	←	adresa de e-mail a expeditorului
Către:	bogdan_toma@yahoo.com	←	persoana căreia îi este adresat e-mailul
Subiect:	Petrecere surpriza	←	la ce se referă conținutul mesajului
Buna, Bogdan!		←	formulă de introducere
Saptamana viitoare este ziua prietenului nostru, David. As vrea sa-i organizam o petrecere surpriza. Imi doresc sa participam toti amicii sai.		←	conținutul mesajului
Ce zici? Poti sa vii? Tu ce idei ai? Cum am putea sa-l surprindem?		←	conținutul mesajului
Aștept raspunsul tau.		←	formulă de încheiere
Cu drag, Alexandra		←	semnătură

Răspunde la întrebări.

- a) Cine a scris e-mailul?   c) La ce se referă mesajul?
b) Cui îi este adresat?   d) Ce observi referitor la scriere?

Scrive răspunsul pe care Bogdan i-l trimite Alexandrei. Recitește înainte mesajul fetei. Ai grijă să răspunzi la întrebările acesteia.

De la:	<input type="text"/>
Către:	<input type="text"/>
Subiect:	<input type="text"/>
<input style="height: 100px;" type="text"/>	

STIAI CĂ...?

• **Steaua Polară** se află chiar deasupra Polului Nord. De aceea este importantă în orientare: ea arată nordul și o poți vedea cu ochiul liber. Este ca o busolă a naturii atunci când tu nu ai o busolă la tine. Pentru că nu este foarte luminoasă, o găsești urmând latura din dreapta a Carului-Mare. Privește imaginea: din ce grup de stele face parte Steaua Polară? La ce te ajută să știi unde e nordul atunci când urmărești o hartă?

